

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Dokument z posiedzenia

A7-0045/2012

6.3.2012

***I

SPRAWOZDANIE

w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych i dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie utworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego (COM(2009)0154 – C7-0236/2009 – 2009/0157(COD))

Komisja Prawna

Sprawozdawca: Kurt Lechner

Objaśnienie używanych znaków

- * Procedura konsultacji
- *** Procedura zgody
- ***I Zwykła procedura ustawodawcza (pierwsze czytanie)
- ***II Zwykła procedura ustawodawcza (drugie czytanie)
- ***III Zwykła procedura ustawodawcza (trzecie czytanie)

(Wskazana procedura opiera się na podstawie prawnej zaproponowanej w projekcie aktu.)

Poprawki do projektu aktu

W poprawkach Parlamentu zmiany do projektu aktu zaznacza się wytłuszczonym drukiem i kursywą. Oznakowanie zwykłą kursywą jest wskazówką dla służb technicznych dotyczącą propozycji korekty elementów projektu aktu w celu ustalenia tekstu końcowego (np. elementów w oczywisty sposób błędnych lub pominiętych w danej wersji językowej). Sugestie korekty wymagają zgody właściwych służb technicznych.

W poprawkach do aktów istniejących trzecia i czwarta linijka w nagłówku poprawki w projekcie aktu zawiera, odpowiednio, odniesienie do istniejącego aktu i postanowienia tego aktu, które ulega zmianie. Fragmenty przepisu aktu istniejącego, do którego Parlament wprowadza zmiany, a który nie został zmieniony w projekcie aktu, zaznacza się wytłuszczonym drukiem. Ewentualne skreślenia w obrębie takich fragmentów zaznaczane są w sposób następujący: [...].

TREŚĆ

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI LEGISLACYJNEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO.....	5
UZASADNIENIE	57
PROCEDURA.....	61

PROJEKT REZOLUCJI LEGISLACYJNEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych i dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie utworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego (COM(2009)0154 – C7-0236/2009 – 2009/0157(COD))

(Zwykła procedura ustawodawcza: pierwsze czytanie)

Parlament Europejski:

- uwzględniając wniosek Komisji skierowany do Parlamentu i Rady (COM(2009)0154),
  - uwzględniając art. 251 ust. 2, art. 61 lit. c) oraz art. 67 ust. 5 tiret drugie traktatu WE, zgodnie z którymi Komisja przedstawiła wniosek Parlamentowi (C7-0236/2009),
  - uwzględniając komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady zatytułowany „Konsekwencje wejścia w życie traktatu lizbońskiego dla trwających międzyinstytucjonalnych procedur decyzyjnych” (COM(2009)0665),
  - uwzględniając art. 294 ust. 3 i art. 81 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
  - uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z 14 lipca 2010 r.¹,
  - uwzględniając art. 55 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A7- 0045/2012),
1. przyjmuje poniższe stanowisko w pierwszym czytaniu;
  2. zwraca się do Komisji o ponowne przekazanie mu sprawy, jeżeli uzna ona za stosowne wprowadzenie znaczących zmian do wniosku lub zastąpienie go innym tekstem;
  3. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania stanowiska Parlamentu Radzie i Komisji, a także parlamentom państw członkowskich.

---

¹ Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 148.

Poprawka 1

POPRAWKI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO*

do wniosku Komisji

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych, *przyjmowania i egzekwowania* dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie utworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat *o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, w szczególności jego *art. 81 ust. 2*,

uwzględniając wniosek Komisji *Europejskiej*,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

stanowiąc zgodnie ze *zwykłą procedurą ustawodawczą*,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) *Unia* postawiła sobie za cel zachowanie i rozwój przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, *w której zapewniony jest swobodny przepływ osób*. W celu stopniowego tworzenia takiej przestrzeni, *Unia* ma przyjąć środki w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne, *w szczególności jeżeli jest to konieczne* dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego.
- (2) Zgodnie z *art. 81 ust. 2 lit. c)* Traktatu *takie środki mogą obejmować środki mające na celu zapewnienie* zgodności norm mających zastosowanie w państwach członkowskich w przypadku kolizji przepisów i konfliktów jurysdykcji.
- (3) Rada Europejska na posiedzeniu w Tampere w dniach 15–16 października 1999 r. zatwierdziła zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń oraz innych decyzji organów

---

* Poprawki: tekst nowy lub zmieniony został zaznaczony kursywą i wytłuszczonym drukiem; symbol **■** sygnalizuje skreślenia.

¹ Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 148.

sądowych jako podstawę współpracy sądowej w sprawach cywilnych i zwróciła się do Rady i Komisji o przyjęcie programu w zakresie środków wdrażania tej zasady.

- (4) W dniu 30 listopada 2000 r. **przyjęto wspólny dla Komisji i Rady** program środków służących wprowadzaniu w życie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych¹. W programie **tym** określono środki odnoszące się do harmonizacji norm dotyczących kolizji przepisów jako **środki** ułatwiające wzajemne uznawanie orzeczeń **i** przewidziano stworzenie instrumentu odnoszącego się do testamentów i dziedziczenia².
- (5) Na posiedzeniu w Brukseli w dniach 4–5 listopada 2004 r. Rada Europejska przyjęła nowy program zatytułowany: „Program haski: wzmocnienie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii Europejskiej”². W programie tym podkreślono potrzebę przyjęcia **instrumentu** dotyczącego **kwestii** dziedziczenia, **poświęconego w szczególności** kwestii kolizji przepisów, jurysdykcji, wzajemnemu uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w tym obszarze **oraz** europejskiemu certyfikatowi spadkowemu³.
- (5a) **Rada Europejska przyjęła na posiedzeniu w Brukseli w dniach 10–11 grudnia 2009 r. nowy wieloletni program zatytułowany „Program Sztokholmski – Otwarta i bezpieczna Europa dla dobra i ochrony obywateli”³. W programie tym Rada Europejska uznała, że wzajemne uznawanie powinno zostać rozszerzone na dziedziny jeszcze nim nieobjęte, a będące podstawowymi dziedzinami odnoszącymi się do życia codziennego, takie jak dziedziczenie i testamenty, z jednoczesnym uwzględnieniem systemów prawnych państw członkowskich, w tym porządku publicznego i krajowych tradycji w tym zakresie.**
- (6) Należy ułatwić prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego poprzez usuwanie przeszkód w swobodnym przepływie osób, które napotykać obecnie trudności w wykonywaniu przysługujących im praw w kontekście **spraw spadkowych mających skutki transgraniczne**. W europejskiej przestrzeni sprawiedliwości obywatele powinni być w stanie uregulować zawczasu swoje sprawy spadkowe. Prawa spadkobierców i zapisobierców, innych osób **bliskich zmarłemu** oraz wierzycieli spadkowych muszą zostać zagwarantowane w sposób skuteczny.
- (7) Aby osiągnąć powyższe cele, w niniejszym rozporządzeniu należy zgromadzić przepisy dotyczące jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania lub, **w zależności od przypadku, przyjmowania, wykonalności** i wykonywania orzeczeń, dokumentów urzędowych **i ugód sądowych** **, a także** przepisy dotyczące europejskiego certyfikatu spadkowego.
- (8) Zakres stosowania niniejszego rozporządzenia powinien obejmować wszelkie cywilnoprawne **aspekty** dziedziczenia po osobach zmarłych, a mianowicie wszystkie formy przeniesienia **składników majątku, praw i zobowiązań** z powodu śmierci, bez względu na to, czy przyjmuje ono formę dobrowolnego przeniesienia **na podstawie**

¹ Dz.U. C 12 z 15.01.01, s. 1.

² Dz.U. C 53 z 3.3.2005, s. 1.

³ Dz.U. C 115 z 04.05.10, s. 1.

rozrządzenia na wypadek śmierci, czy **■** przeniesienia w drodze dziedziczenia ustawowego.

- (8a) *Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do kwestii dotyczących dochodów ani do administracyjnych kwestii prawa publicznego. Zatem na mocy prawa krajowego powinno określać się sposób naliczania i płacenia podatków i innych zobowiązań ustanowionych na mocy prawa publicznego, ustalać, czy zmarły w chwili śmierci zalegał z płaceniem podatków oraz czy musi zostać zapłacony jakikolwiek rodzaj podatku związanego z dziedziczeniem, z majątku bądź przez beneficjentów. Do prawa krajowego powinno również należeć określenie czy przekazanie przedmiotów majątkowych wchodzących w skład spadku beneficjentom na mocy niniejszego rozporządzenia lub wpisanie majątku spadkowego do rejestru może być objęte podatkiem.*
- (8b) *Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do innych dziedzin prawa cywilnego niż dziedziczenie. Aby niniejszy akt był przejrzysty, inne kwestie, które można postrzegać jako powiązane z kwestiami dziedziczenia, powinny zostać wyraźnie wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia.*
- (8c) *Tak więc rozporządzenie to nie powinno mieć zastosowania do kwestii odnoszących się do małżeńskich ustrojów majątkowych, w tym do majątkowych umów małżeńskich występujących w niektórych systemach prawnych w stopniu, w jakim umowy takie nie dotyczą kwestii dziedziczenia, oraz do ustrojów majątkowych stosunków uznawanych za mające skutki podobne do małżeństwa. Organy rozpatrujące daną sprawę spadkową na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny jednakże, w zależności od sytuacji, uwzględniać przy ustalaniu majątku zmarłego i przysługujących beneficjentom części jego majątku fakt ustania małżeńskiego lub podobnego ustroju majątkowego, w którym pozostawał uprzednio zmarły.*
- (8d) *Kwestie dotyczące tworzenia i rozwiązywania trustów oraz zarządzania trustami również powinny zostać wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia. Nie należy tego postrzegać jako ogólnego wyłączenia trustów. Gdy trust tworzony jest na mocy testamentu lub gdy tworzony jest trust ustawowy w związku z dziedziczeniem ustawowym, w odniesieniu do przeniesienia składników majątku i ustalania beneficjentów powinno mieć zastosowanie prawo właściwe dla dziedziczenia na mocy niniejszego rozporządzenia.*
- (9) **■** *Prawa majątkowe i składniki majątku powstające lub przechodzące w drodze innej niż dziedziczenie, na przykład w drodze darowizn, powinny również zostać wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia. Jednak prawem określającym, czy darowizny lub inne formy rozporządzeń inter vivos wywołujące bezpośrednie prawa rzeczowe powinny zostać zwrócone lub uwzględniane do celów ustalenia – zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia – udziałów beneficjentów, powinno być prawo wskazane w niniejszym rozporządzeniu jako prawo właściwe dla dziedziczenia.*
- (10) *Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać tworzenie lub przekazywanie w drodze dziedziczenia prawa do rzeczy ruchomych lub nieruchomości, zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia. Rozporządzenie to nie powinno jednak wpływać na*

zamknięty katalog („numerus clausus”) praw rzeczowych znany w prawie krajowym niektórych państw członkowskich. ■ . *Od państwa członkowskiego nie można wymagać, by uznało prawo rzeczowe odnoszące się do majątku znajdującego się na jego terytorium, jeżeli to prawo rzeczowe nie jest znane w jego prawie majątkowym.*

- (10a) *Aby jednak umożliwić beneficjentom korzystanie w innym państwie członkowskim z praw, które powstały lub zostały na nich przeniesione w drodze dziedziczenia, niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać możliwość dostosowania nieznanego prawa rzeczowego do najbliższego odpowiednika tego prawa rzeczowego, przewidzianego w prawie tego drugiego państwa członkowskiego. Przystępując do takiego dostosowania, należy uwzględnić cele i interesy, którym służy określone prawo rzeczowe oraz związane z nim skutki. Do celów określenia prawa rzeczowego będącego najbliższym krajowym odpowiednikiem nieznanego prawa rzeczowego możliwe jest nawiązanie kontaktu z organami lub właściwymi osobami w państwie, którego prawo jest właściwe dla danej sprawy spadkowej, w celu uzyskania dalszych informacji co do charakteru i skutków tego prawa. Do tego celu mogłyby zostać wykorzystane istniejące sieci w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, a także z wszelkie inne dostępne środki ułatwiające zrozumienie prawa zagranicznego.*
- (10b) *Dostosowanie nieznanych praw rzeczowych jako wyraźnie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu nie powinno wykluczać innych form dostosowania w ramach stosowania niniejszego rozporządzenia.*
- (10c) *Wymogi dotyczące wpisu do rejestru prawa do rzeczy ruchomych lub nieruchomości powinny być wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia. To prawo państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr (w przypadku nieruchomości *lex rei sitae*), powinno zatem określać, na jakich warunkach prawnych i w jaki sposób należy dokonać wpisu i jakie organy, takie jak organy zajmujące się księgami wieczystymi lub notariusze, są odpowiedzialne za sprawdzenie, czy spełnione są wszystkie wymogi oraz czy przedstawiona lub ustanowiona dokumentacja jest wystarczająca i zawiera niezbędne informacje. W szczególności organy mogą sprawdzić, czy prawo zmarłego do majątku będącego przedmiotem spadku wymienionego w dokumencie przedstawionym do rejestracji jest prawem zapisanym jako takie w rejestrze lub w inny sposób wykazany zgodnie z prawem państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr. By uniknąć dublowania dokumentów, organy rejestracyjne powinny akceptować takie dokumenty sporządzone przez właściwe organy drugiego państwa członkowskiego, których przekazanie przewiduje się w niniejszym rozporządzeniu. W szczególności europejski certyfikat spadkowy wydany na mocy niniejszego rozporządzenia powinien stanowić ważny dokument do celów wpisania majątku spadkowego do rejestru danego państwa członkowskiego. Nie oznacza to jednak, że organy zajmujące się rejestracją nie mogą zwrócić się do osoby ubiegającej się o rejestrację o dostarczenie dodatkowych informacji lub przedstawienie dodatkowych dokumentów, których wymaga się na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest dany rejestr, na przykład informacji lub dokumentów dotyczących wypłaty wynagrodzenia. Właściwy organ może wskazać osobie ubiegającej się o rejestrację, w jaki sposób można uzupełnić brakujące informacje lub dokumenty.*

- (10d) *Z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia powinny zostać wyłączone również skutki wpisywania prawa do rejestru. Zatem to prawo państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr, powinno określać, czy wpis rodzi, na przykład, skutki deklaratywne czy konstytutywne. Jeżeli więc na przykład nabycie prawa do nieruchomości wymaga dokonania wpisu do rejestru na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr, w celu zapewnienia skutku erga omnes rejestrów lub w celu ochrony ugód sądowych, moment nabycia tego prawa powinien być regulowany przez prawo tego państwa.*
- (11) *Niniejsze rozporządzenie powinno respektować różne systemy traktowania kwestii dziedziczenia stosowane w państwach członkowskich. Do celów niniejszego rozporządzenia termin „sąd” powinien zatem być rozumiany szeroko, tak by obejmował nie tylko sądy w faktycznym znaczeniu tego słowa, sprawujące funkcje sądowe, lecz także notariuszy lub urzędy stanu cywilnego w pewnych państwach członkowskich sprawujące funkcje sądowe w niektórych sprawach spadkowych oraz notariuszy i przedstawiciele zawodów prawniczych, którzy w niektórych państwach członkowskich sprawują funkcje sądowe w danej sprawie spadkowej na mocy przekazania uprawnień przez sąd. Wszystkie sądy w rozumieniu niniejszego rozporządzenia powinny być związane zasadami jurysdykcji przedstawionymi w niniejszym rozporządzeniu. Natomiast termin „sąd” nie powinien obejmować organów pozasądowych danego państwa członkowskiego uprawnionych na mocy prawa krajowego do zajmowania się sprawami spadkowymi, takich jak notariusze w większości państw członkowskich, w których zwyczajowo nie sprawują oni funkcji sądowych.*
- (11a) *Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać wszystkim notariuszom, którzy posiadają w państwach członkowskich kompetencje w sprawach spadkowych, wykonywanie tych kompetencji. To, czy notariusze w danym państwie członkowskim są związani zasadami jurysdykcji określonymi w niniejszym rozporządzeniu, będzie zależało od tego, czy mieszczą się oni w definicji „sądu” do celów niniejszego rozporządzenia.*
- (11b) *Akty wydane przez notariuszy w sprawach spadkowych w państwach członkowskich powinny być przekazywane na mocy niniejszego rozporządzenia. Jeżeli notariusze sprawują funkcję sądową, związani są zasadami jurysdykcji zgodnie z przepisami o uznawaniu, wykonalności i wykonywaniu orzeczeń, a obieg wydanych przez nich orzeczeń powinien być zgodny z tymi przepisami. Jeżeli notariusze nie sprawują funkcji sądowniczej, nie są związani zasadami jurysdykcji, a obieg wydawanych przez nich dokumentów urzędowych powinien być zgodny z przepisami o dokumentach urzędowych.*
- (12) *Zważywszy na rosnącą mobilność obywateli oraz z myślą o zapewnieniu należytego działania wymiaru sprawiedliwości w Unii i zagwarantowaniu rzeczywistego łącznika między daną sprawą spadkową a państwem członkowskim, w którym sprawowana jest jurysdykcja, w niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć, że do celów ustalenia zarówno jurysdykcji jak i prawa właściwego ogólnym łącznikiem powinno być miejsce zwykłego pobytu zmarłego w chwili śmierci. Aby ustalić miejsce zwykłego pobytu, organ zajmujący się sprawą spadkową powinien dokonać ogólnej oceny okoliczności życia zmarłego w latach poprzedzających jego śmierć i w chwili*

śmierci, uwzględniając wszystkie istotne elementy faktyczne, zwłaszcza czas trwania i regularność obecności zmarłego w danym państwie oraz warunki i przyczyny tej obecności. Tak ustalone miejsce zwykłego pobytu powinno ujawnić ścisły i stabilny związek z danym państwem, uwzględniając konkretne cele niniejszego rozporządzenia.

- (12a) *W niektórych przypadkach ustalenie miejsca zwykłego pobytu zmarłego może okazać się skomplikowane. Problemy mogą się pojawić zwłaszcza wtedy, gdy zmarły z powodów zawodowych lub ekonomicznych wyjechał w celu zamieszkania i podjęcia pracy w innym państwie, czasem na długo, ale zachował ścisły i stabilny związek ze swoim państwem pochodzenia. W takim przypadku – w zależności od okoliczności danej sprawy – zmarłego można by uznać za nadal posiadającego miejsce zwykłego pobytu w państwie pochodzenia, w którym znajdował się ośrodek interesów życiowych jego rodziny i w którym prowadził on życie społeczne. Inne złożone przypadki mogą dotyczyć sytuacji, gdy zmarły mieszkał na zmianę w kolejnych kilku państwach lub gdy podróżował między państwami, nie osiedlając się na stałe w żadnym z nich. Jeżeli zmarły był obywatelem jednego z tych państw lub wszystkie główne składniki jego majątku znajdowały się w jednym z tych państw, znaczącym czynnikiem w ogólnej ocenie wszystkich okoliczności faktycznych mogłoby być obywatelstwo lub umiejscowienie tych składników majątku.*
- (12b) *W odniesieniu do ustalania prawa właściwego dla dziedziczenia organ rozpatrujący ją może w wyjątkowych przypadkach – na przykład gdy zmarły przeniósł się do państwa zwykłego pobytu niedługo przed śmiercią, a wszystkie okoliczności sprawy wskazują, że był on wyraźnie bliżej związany z innym państwem – dojść do wniosku, że prawem właściwym dla dziedziczenia nie powinno być prawo państwa zwykłego pobytu zmarłego, lecz raczej prawo państwa, z którym zmarły miał wyraźnie bliższy związek. Wyraźnie najbliższy związek nie powinien być jednak przywoływany jako pomocnicze kryterium powiązania w przypadkach, gdy ustalenie miejsca zwykłego pobytu zmarłego w chwili śmierci okaże się skomplikowane.*
- (12c) *Rozporządzenie to nie powinno w żadnym wypadku uniemożliwiać sądowi stosowania mechanizmów walki z uchylaniem się od przestrzegania prawa, takim jak obchodzenie prawa w kontekście prawa prywatnego międzynarodowego.*
- (12d) *Przepisy niniejszego rozporządzenia mają doprowadzić do tego, by organ zajmujący się sprawami spadkowymi w większości przypadków stosował własne prawo. W rozporządzeniu przewiduje się zatem szereg mechanizmów, które byłyby uruchamiane w sytuacjach, gdy zmarły jako prawo regulujące jego sprawę spadkową wybrał prawo państwa członkowskiego, którego był obywatelem.*
- (12e) *Jednym z takich mechanizmów powinno być umożliwienie stronom, których dotyczy dana sprawa spadkowa, zawarcie porozumienia o wyborze sądu ze wskazaniem na sądy państwa członkowskiego wybranego prawa. W zależności zwłaszcza od kwestii objętej porozumieniem o wyborze sądu konieczne byłoby określenie, dla każdego przypadku z osobna, czy porozumienie to będzie musiało zostać zawarte między wszystkimi stronami, których dotyczy dana sprawa spadkowa, czy też niektóre z nich będą mogły wyrazić zgodę na wniesienie konkretnej kwestii do wybranego sądu*

w sytuacji, gdy jego orzeczenie w tej sprawie nie miałyby wpływu na prawa innych stron do spadku.

- (12f) *Sąd, który przyjął daną sprawę spadkową z urzędu, co ma miejsce w niektórych państwach członkowskich, powinien zamknąć postępowanie, jeżeli strony zgadzają się rozstrzygnąć sprawę spadkową polubownie poza sądem w państwie członkowskim, którego prawo wybrano. W przypadku gdy sąd nie przyjmuje sprawy z urzędu, niniejsze rozporządzenie nie powinno uniemożliwiać stronom rozstrzygnięcia sprawy spadkowej polubownie poza sądem, na przykład przed notariuszem w wybranym państwie członkowskim, jeżeli jest to możliwe na mocy prawa tego państwa członkowskiego. Powinno być to możliwe, nawet w sytuacji gdy prawo tego państwa członkowskiego nie jest prawem właściwym dla dziedziczenia.*
- (13) *Aby dopilnować, by sądy wszystkich państw członkowskich mogły na tych samych podstawach sprawować jurysdykcję w związku ze sprawami spadkowymi osób niemających miejsca zwykłego pobytu w danym państwie członkowskim w chwili śmierci, w niniejszym rozporządzeniu należy podać, poczynając od najważniejszej, wyczerpujący wykaz podstaw, w oparciu o które można sprawować jurysdykcję pomocniczą.*
- (13a) *W celu zaradzania w szczególności sytuacjom odmowy przyznania ochrony prawnej, należy przewidzieć w niniejszym rozporządzeniu regulację dotyczącą forum necessitatis, co pozwoli sądowi państwa członkowskiego rozpoznawać w wyjątkowych przypadkach sprawy spadkowe, która mają ścisły związek z państwem trzecim. Takim wyjątkowym przypadkiem może być sytuacja, gdy postępowanie nie może toczyć się w danym państwie trzecim, na przykład z powodu wojny domowej, lub gdy nie można w rozsądny sposób oczekiwać od wierzyciela wszczęcia lub prowadzenia postępowania w tym państwie. Jurysdykcja w oparciu o regulację dotyczącą forum necessitatis mogłaby być jednak sprawowana wyłącznie wtedy, gdy sprawa ma dostateczny związek z państwem członkowskim sądu, do którego ją wniesiono.*
- (14) *Aby ułatwić życie spadkobiercom i zapisobiercom mającym miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż to, w którym dana sprawa spadkowa jest lub będzie rozpatrywana, niniejsze rozporządzenie powinno umożliwić każdej osobie uprawnionej na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia złożenie oświadczeń dotyczących przyjęcia lub odrzucenia spadku, zapisu lub zastrzeżonej części majątku lub dotyczących ograniczenia odpowiedzialności tej osoby za długi spadkowe; oświadczenia te powinny być składane w formie przewidzianej w prawie państwa członkowskiego zwykłego pobytu tej osoby przed sądami tego państwa członkowskiego. Nie powinno to uniemożliwiać składania takich oświadczeń w tym państwie członkowskim przed innymi organami, które są właściwe do przyjmowania oświadczeń na mocy przepisów krajowych. Osoba, która postanowi skorzystać z możliwości złożenia oświadczenia w swoim państwie członkowskim zwykłego pobytu, powinna sama poinformować sąd lub organ rozpatrujący lub mający rozpatrywać daną sprawę spadkową o istnieniu takich oświadczeń w terminie ustalonym na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia.*

(14a) *Osoba, która pragnie ograniczyć swoją odpowiedzialność za długi spadkowe, nie powinna mieć możliwości uczynienia tego w formie zwykłego oświadczenia składanego w tym celu przed sądami lub innymi właściwymi organami państwa członkowskiego miejsca zwykłego pobytu tej osoby, jeżeli prawo właściwe dla dziedziczenia nakłada na tę osobę wymóg wszczęcia przed właściwym sądem szczególnego postępowania sądowego, na przykład postępowania w sprawie spisu inwentarza. Oświadczenie złożone w takich okolicznościach przez daną osobę w państwie członkowskim jej zwykłego pobytu w formie przewidzianej w prawie tego państwa członkowskiego nie powinno być zatem ważne z formalnego punktu widzenia do celów niniejszego rozporządzenia, a dokumentów w sprawie wszczęcia wspomnianego postępowania sądowego samych w sobie nie należy uznawać za oświadczenia na potrzeby niniejszego rozporządzenia.*

(16) W interesie harmonijnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości *nie należy dopuszczać do wydawania niedających się pogodzić orzeczeń w różnych państwach członkowskich. W tym celu niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać ogólne zasady proceduralne podobne do tych przewidzianych w innych aktach prawnych Unii dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych.*

(16a) *Jedną z takich zasad proceduralnych jest zasada zawisłości sprawy, która zacznie działać wtedy, gdy ta sama sprawa spadkowa zostanie wniesiona przed różne sądy w różnych państwach członkowskich. Na podstawie tej zasady zostanie ustalone, który sąd powinien prowadzić daną sprawę spadkową.*

(16b) *Z uwagi na to, że sprawy spadkowe w niektórych państwach członkowskich mogą być rozpatrywane przez organy pozasądowe takie jak notariusze, niezwiązane zasadami jurysdykcji na mocy niniejszego rozporządzenia, nie można wykluczyć, że równoległe w różnych państwach członkowskich w tej samej sprawie spadkowej będzie dokonywane pozasądowe rozstrzygnięcie polubowne oraz będzie prowadzone postępowanie sądowe lub będą dokonywane dwa rozstrzygnięcia polubowne. W takiej sytuacji do zaangażowanych stron należy uzgodnienie między sobą dalszego sposobu postępowania, gdy dowiedzą się one o równoległym postępowaniu. Jeżeli nie mogą tego uzgodnić, sprawę spadkową będą musiały rozpatrywać i wydać stosowne orzeczenie sądy mające jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia.*

(17) Aby umożliwić obywatelom czerpanie korzyści z uczestnictwa w rynku wewnętrznym i zagwarantować całkowitą pewność prawa, niniejsze rozporządzenie powinno dać im szansę określenia z wyprzedzeniem prawa właściwego dla dziedziczenia. Należy wprowadzić zharmonizowane zasady dotyczące kolizji prawa, by nie dopuścić do sprzecznych rezultatów. Norma podstawowa powinna gwarantować, że dziedziczenie podlega możliwemu do przewidzenia prawu, z którym wykazuje ścisły związek. *Przez wzgląd na pewność prawa i by uniknąć rozczłonkowania spadku prawo to powinno regulować ogół spraw spadkowych, tj. cały majątek stanowiący spadek, bez względu na charakter składników tego majątku i bez względu na to, czy składniki majątku znajdują się w innym państwie członkowskim, czy w państwie trzecim.*

- (18) Niniejsze rozporządzenie powinno **umożliwić** obywatelom **ułożenie** zawczasu ich spraw spadkowych **poprzez dokonanie wyboru** prawa właściwego **dla dziedziczenia**. Wybór ten powinien **być ograniczony do prawa państwa ich obywatelstwa**, by zagwarantować związek między zmarłym a wybranym prawem i nie dopuścić do sytuacji, w której prawo zostaje wybrane w celu zawiedzenia uzasadnionych oczekiwań osób uprawnionych do zastrzeżonej części majątku.
- (18a) Wybór prawa powinien być wyraźnie dokonany w oświadczeniu w formie rozrządzenia majątku na wypadek śmierci lub powinien wynikać z zapisów takiego rozrządzenia. Wybór prawa może być uznany za wskazany w rozrządzeniu majątku na wypadek śmierci jeżeli, na przykład, zmarły w swoim rozrządzeniu odniósł się do konkretnych przepisów prawa państwa jego obywatelstwa lub jeżeli w inny sposób wymienił to prawo.
- (18b) Wybór prawa dokonany na mocy niniejszego rozporządzenia powinien być ważny nawet wtedy, gdy wybrane prawo nie przewiduje możliwości wyboru prawa w sprawach spadkowych. Jednak ustalenia materialnej ważności aktu dokonywania tego wyboru, tj. tego, czy można uznać, że osoba dokonująca wyboru rozumiała, co czyniła dokonując tego wyboru i czy się na to zgodziła, powinno się dokonywać wyłącznie na podstawie przepisów wybranego prawa. To samo dotyczy zmiany wybranego prawa lub odwołania dokonanego wyboru.
- (18c) Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia ustalenie obywatelstwa lub mnogich obywatelstw danej osoby powinno być traktowane jako kwestia priorytetowa. Kwestia uznania danej osoby za obywatela danego państwa znajduje się poza zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia i podlega prawu krajowemu łącznie – w stosownych przypadkach – z konwencjami międzynarodowymi, przy pełnym poszanowaniu ogólnych zasad Unii Europejskiej.
- (18d) Prawo ustalone jako prawo właściwe dla dziedziczenia powinno regulować tę sprawę od chwili otwarcia spadku do chwili przeniesienia własności składników majątku stanowiących część majątku spadkowego na beneficjentów ustalonych na mocy tego prawa. Powinno ono również regulować kwestie związane z zarządzaniem spadkiem oraz odpowiedzialnością za długi spadkowe. Spłata długów spadkowych może, zależnie w szczególności od prawa właściwego dla dziedziczenia, obejmować uwzględnienie szczegółowego uszeregowania wierzycieli.
- (18e) Zasady jurysdykcji zawarte w niniejszym rozporządzeniu mogą w niektórych przypadkach prowadzić do sytuacji, w której sąd właściwy do orzekania w danej sprawie spadkowej nie będzie stosował swojego prawa. Kiedy taka sytuacja ma miejsce w państwie członkowskim, którego prawo nakłada obowiązek ustanowienia zarządcy spadku, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem powinna istnieć możliwość, aby sądy przedmiotowego państwa członkowskiego, jeśli sprawa zostanie do nich wniesiona, mogły wyznaczyć jednego lub większą liczbę takich zarządców na mocy własnego prawa. Powinno to odbywać się bez uszczerbku dla wyboru dokonanego przez strony dotyczącego rozstrzygnięcia sprawy spadkowej polubownie poza sądem w innym państwie członkowskim, w którym jest to możliwe na mocy prawa tego państwa członkowskiego. W celu zapewnienia sprawnej koordynacji między prawem właściwym dla dziedziczenia i prawem państwa

członkowskiego sądu wyznaczającego, sąd powinien wyznaczyć osobę lub osoby, które miałyby prawo do zarządzania spadkiem na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia; taką osobą mógłby być na przykład wykonawca testamentu zmarłego, sami spadkobiercy lub, jeżeli jest to wymagane przez prawo właściwe dla dziedziczenia, zarządca będący stroną trzecią. Sądy mogą jednak, w szczególnych przypadkach, gdy jest to wymagane przez ich prawo, wyznaczyć na zarządcę stronę trzecią, nawet jeśli nie jest to przewidziane w prawie właściwym dla dziedziczenia. Jeśli zmarły wyznaczył wykonawcę testamentu, osoba ta nie może być pozbawiona swoich uprawnień, chyba że prawo właściwe dla dziedziczenia pozwala na zakończenie jego mandatu.

- (18f) *Do zakresu uprawnień wykonywanych przez zarządców wyznaczonych w państwie członkowskim sądu, do którego wniesiono sprawę, powinno należeć uprawnienie do zarządu, które mogą oni wykonywać na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia. Zatem jeśli na przykład dany spadkobierca jest wyznaczony na zarządcę, powinien posiadać on takie same uprawnienia do zarządzania spadkiem, jakie miałby spadkobierca na mocy tego prawa. Jeżeli uprawnienie do zarządu, które może być wykonywane na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia nie jest wystarczające do zachowania składników majątku lub do ochrony praw wierzycieli lub innych osób, które żyrowały długi obciążające zmarłego, zarządca lub zarządcy wyznaczeni w państwie członkowskim sądu, do którego wniesiono sprawę, mogą, na podstawie uprawnień komplementarnych, wykonać uprawnienie do zarządu w tym zakresie przewidziane w prawie tego państwa członkowskiego. Takie uprawnienia komplementarne mogą na przykład obejmować ustanawianie wykazu składników i długów majątku, informowanie wierzycieli o otwarciu spadku, zachęcaniu ich do powiadomienia o swoich roszczeniach i podjęciu wszelkich środków tymczasowych, włączając środki zabezpieczające, mających na celu zachowanie składników majątku. Działania podejmowane przez zarządcę na mocy uprawnień komplementarnych powinny być zgodne z prawem właściwym dla dziedziczenia w odniesieniu do przeniesienia własności spadku, w tym wszelkich transakcji zawartych przez beneficjentów przed wyznaczeniem zarządcy, odpowiedzialności za długi spadkowe, praw beneficjentów, w tym w stosownych przypadkach, prawa przyjęcia lub odrzucenia spadku. Takie działania mogłyby wiązać się jedynie z alienacją składników majątku lub spłatą długów, w sytuacji, w której zezwala na to prawo właściwe dla dziedziczenia. Jeśli na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia wyznaczenie zarządcy będącego stroną trzecią powoduje zmianę odpowiedzialności spadkobierców, taka zmiana powinna być respektowana.*
- (18g) *Niniejsze rozporządzenie nie powinno uniemożliwiać wierzycielom, na przykład za pośrednictwem przedstawiciela, podjęcia tego rodzaju dalszych kroków, dostępnych na mocy przepisów prawa krajowego, w stosownych przypadkach, zgodnie z odpowiednimi instrumentami unijnymi, w celu ochrony ich praw.*
- (18h) *Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać przekazywanie informacji dotyczących otwarcia spadku potencjalnym wierzycielom w innych państwach członkowskich, w których znajdują się składniki majątku. W kontekście stosowania niniejszego rozporządzenia należy zatem uwzględnić możliwość ustanowienia*

mechanizmu, w stosownych przypadkach za pomocą portalu e-sprawiedliwość, w celu umożliwienia dostępu do odpowiednich informacji potencjalnym wierzycielom w innych państwach członkowskich, tak aby mogli oni powiadomić o własnych roszczeniach.

- (18i) *Prawo właściwe dla dziedziczenia powinno ustalać beneficjentów w każdej sprawie spadkowej. Na mocy większości systemów prawnych termin „beneficjenci” obejmuje spadkobierców i zapisobierców oraz osoby uprawnione do zastrzeżonej części majątku, chociaż na przykład status prawny zapisobierców nie jest taki sam we wszystkich systemach prawnych. Na mocy niektórych systemów prawnych zapisobierca może otrzymać bezpośredni udział w majątku, natomiast na mocy innych zapisobierca nabywa jedynie roszczenie wobec spadkobierców.*
- (18j) *Aby zapewnić pewność prawa osobom pragnącym planować swoje sprawy spadkowe z wyprzedzeniem, w niniejszym rozporządzeniu należy określić szczegółowy przepis o kolizji prawa dotyczący dopuszczalności i materialnej ważności rozrządzenia majątku na wypadek śmierci. Aby zapewnić jednolite stosowanie tego przepisu, w niniejszym rozporządzeniu należy wymienić okoliczności, które należy uznać za dotyczące materialnej ważności. Sprawdzanie materialnej ważności rozrządzenia majątku na wypadek śmierci może doprowadzić do wniosku, że rozrządzenie majątku na wypadek śmierci prawnie nie istnieje.*
- (18k) *Umowa dziedziczenia to rodzaj rozrządzenia majątku na wypadek śmierci, którego dopuszczalność i przyjmowanie różnią się w zależności od państwa członkowskiego. Aby ułatwić kwestię akceptowania w państwach członkowskich praw do spadku nabytych w drodze umowy dziedziczenia, w niniejszym rozporządzeniu należy określić, które prawo ma regulować dopuszczalność takich umów, ich materialną ważność i skutki wiążące dla stron, w tym warunki rozwiązania.*
- (18l) *Prawo, które na mocy niniejszego rozporządzenia będzie regulować dopuszczalność i materialną ważność rozrządzenia majątku na wypadek śmierci oraz, w odniesieniu do umów dziedziczenia, ich skutki wiążące dla stron, nie powinno naruszać praw żadnej osoby mającej na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia prawo do otrzymania zastrzeżonej części majątku lub inne prawo, którego nie może zostać pozbawiona przez osobę, której majątku sprawa dotyczy.*
- (18m) *Gdy w niniejszym rozporządzeniu pojawia się odniesienie do prawa, które byłoby właściwe dla dziedziczenia osoby dokonującej rozrządzenia majątku na wypadek śmierci, gdyby osoba ta umarła w dniu, w którym rozrządzenie to zostało – w zależności od przypadku – sporządzone, zmienione lub odwołane, odniesienie takie należy rozumieć jako odniesienie do prawa państwa zwykłego pobytu danej osoby w tym dniu lub, jeżeli na mocy niniejszego rozporządzenia dokonała ona wyboru prawa, prawa państwa jej obywatelstwa w tym dniu.*
- (19) *Niniejsze rozporządzenie powinno regulować formalną ważność wszystkich rozrządzeń majątku na wypadek śmierci dokonanych na piśmie na podstawie zasad zgodnych z zasadami zawartymi w konwencji haskiej z dnia 5 października 1961 r. dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych. Przy ustalaniu, czy dane rozrządzenie majątku na wypadek śmierci jest formalnie ważne*

na mocy niniejszego rozporządzenia, właściwy organ nie powinien brać pod uwagę oszukańczego stworzenia międzynarodowych okoliczności mających na celu obejście przepisów o formalnej ważności.

- (19a)** *Do celów niniejszego rozporządzenia każdy przepis prawa ograniczający dozwolone formy rozrządzeń majątku na wypadek śmierci przez odniesienie do pewnych osobistych cech osoby dokonującej rozrządzenia, takich jak np. jej wiek, należy uznać za dotyczący kwestii formalnych. Nie należy interpretować tego jako stwierdzenia, że prawo właściwe na mocy niniejszego rozporządzenia dla formalnej ważności rozrządzenia majątku na wypadek śmierci powinno regulować to, czy osoba nieletnia ma zdolność do dokonania rozrządzenia majątku na wypadek śmierci. Prawo to powinno wyłącznie określać, czy taka cecha jak na przykład niepełnoletniość powinna wykluczać dokonanie przez daną osobę rozrządzenia majątku na wypadek śmierci w pewnej formie.*
- (22)** *Ze względów ekonomicznych, rodzinnych lub społecznych niektóre nieruchomości, przedsiębiorstwa i inne szczególne kategorie składników majątku podlegają szczególnym uregulowaniom w państwie członkowskim, w którym się znajdują, nakładającym ograniczenia dotyczące dziedziczenia tych składników majątku lub wpływające na ich dziedziczenie. W niniejszym rozporządzeniu należy zapewnić stosowanie tych szczególnych uregulowań. Jednak ze względu na konieczność zachowania zgodności z ogólnym celem niniejszego rozporządzenia ten wyjątek od stosowania prawa właściwego dla spraw spadkowych należy interpretować ściśle. Zatem ani zasady dotyczące kolizji praw poddające nieruchomości przepisom innego prawa niż prawo właściwe dla majątku ruchomego ani przepisy przewidujące zastrzeżoną część majątku większą niż przewidziana prawem właściwym dla dziedziczenia na mocy niniejszego rozporządzenia nie mogą być uważane za szczególne uregulowania nakładające ograniczenia dotyczące dziedziczenia niektórych składników majątku lub wpływające na ich dziedziczenie.*
- (23)** *Aby zapewnić jednolite rozpatrywanie sytuacji, gdy nie ma pewności co do kolejności śmierci dwóch lub większej liczby osób, których sprawy spadkowe byłyby regulowane przez różne prawa, w niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć zasadę stanowiącą, że żadna ze zmarłych osób nie powinna mieć prawa do dziedziczenia po drugiej osobie lub po pozostałych osobach.*
- (23a)** *W niektórych sytuacjach spadek pozostaje bezdziedziczny. Taka sytuacja jest różnie traktowana przez różne systemy prawne. Na przykład na mocy niektórych systemów prawnych państwo jako spadkobierca będzie mogło zająć majątek bez względu na to, gdzie znajdują się składniki majątku. Na mocy innych systemów prawnych państwo będzie mogło zająć jedynie składniki majątku znajdujące się na jego terytorium. W niniejszym rozporządzeniu należy zatem przewidzieć zasadę stanowiącą, że stosowanie prawa właściwego dla dziedziczenia nie powinno uniemożliwiać państwu członkowskiemu zajęcia na mocy własnego prawa składników majątku znajdujących się na jego terytorium. Jednak aby dopilnować, by zasada ta nie działała ze szkodą dla wierzycieli majątku, należy dodać zastrzeżenie, że wierzyciele powinni mieć*

możliwość ubiegania się o zaspokojenie swoich roszczeń ze wszystkich składników majątku, bez względu na ich położenie.

- (23b) *Określone w niniejszym rozporządzeniu zasady dotyczące kolizji praw mogą spowodować zastosowanie prawa państwa trzeciego. W takich przypadkach należy zwracać uwagę na przepisy prawa prywatnego międzynarodowego tego państwa. Jeżeli przepisy te zakładają odesłanie do prawa danego państwa członkowskiego lub do prawa państwa trzeciego, które do danej sprawy spadkowej zastosuje własne prawo, należy takie odesłanie zaakceptować, aby zapewnić spójność na poziomie międzynarodowym. Odesłanie należy jednak wykluczyć w przypadkach gdy zmarły dokonał wyboru prawa państwa trzeciego.*
- (24) Względy interesu publicznego powinny umożliwić sądom *i innym właściwym organom rozpatrującym sprawy spadkowe* w państwach członkowskich *zignorowanie* – w wyjątkowych przypadkach – *niektórych przepisów* obcego prawa **■**, gdy *w danym przypadku stosowanie tych przepisów byłoby w sposób oczywisty* sprzeczne z porządkiem publicznym *danego państwa członkowskiego*. Jednakże *ani sądy ani inne właściwe organy nie powinny mieć możliwości zastosowania klauzuli porządku publicznego* w celu odrzucenia prawa innego państwa członkowskiego lub odmowy uznania *lub, w zależności od przypadku, zaakceptowania lub* wykonania orzeczenia, dokumentu urzędowego, ugody sądowej **■** *zawartej* w innym państwie członkowskim, w sytuacji, w której odmowa byłaby sprzeczna z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności z jej art. 21, zakazującym wszelkich form dyskryminacji.
- (25) Z uwagi na ogólny cel niniejszego rozporządzenia, jakim jest wzajemne uznawanie wydanych w państwach członkowskich orzeczeń w przedmiocie dziedziczenia, *niezależnie od tego, czy takie orzeczenia wydano w postępowaniu procesowym, czy nieprocesowym*, w niniejszym rozporządzeniu powinny znaleźć się przepisy dotyczące uznania, *wykonalności* i wykonania orzeczeń *podobne do tych przewidzianych w innych aktach prawnych Unii dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych*.
- (26) Aby uwzględnić różne *systemy regulowania* spraw związanych z dziedziczeniem w państwach członkowskich, niniejsze rozporządzenie powinno gwarantować *przyjmowanie i wykonalność we wszystkich państwach członkowskich* dokumentów urzędowych *dotyczących sprawy spadkowej*.
- (26a) *Dokumenty urzędowe powinny mieć te same lub jak najbardziej porównywalne skutki dowodowe w innym państwie członkowskim co w państwie członkowskim pochodzenia. Ustalenie skutków dowodowych danego dokumentu urzędowego w innym państwie członkowskim lub najbardziej porównywalnych skutków powinno być dokonane przez odniesienie do charakteru i zakresu skutków dowodowych danego dokumentu urzędowego w państwie członkowskim pochodzenia. Zatem od prawa państwa członkowskiego pochodzenia zależeć będzie, jakie skutki dowodowe dany dokument urzędowy będzie rodzić w innym państwie członkowskim.*
- (26b) *„Autentyczność” dokumentu urzędowego powinna być pojęciem autonomicznym, obejmującym takie kwestie jak prawdziwość tego dokumentu, formalne przesłanki*

dokumentu, uprawnienia organu sporządzającego dokument oraz procedurę, na podstawie której sporządzono ten dokument. Powinna również obejmować elementy faktyczne zapisane przez właściwy organ w danym dokumencie urzędowym, takie jak fakt, że wskazane strony stawily się przed tym organem we wskazanym dniu z i że złożyły wskazane oświadczenia. Strona pragnąca zakwestionować autentyczność danego dokumentu urzędowego powinna dokonać tego przed właściwym sądem państwa członkowskiego pochodzenia danego dokumentu urzędowego zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego.

- (26c) *Pojęcie „akty prawne lub związki prawne zapisane w dokumencie urzędowym” należy interpretować jako odniesienie do treści materialnej zapisanej w dokumencie urzędowym. Akty prawne zapisane w dokumencie urzędowym mogą obejmować np. zawarte między stronami porozumienie o podziale majątku, testament lub umowę dziedziczenia lub inne oświadczenie woli. Związki prawne mogą obejmować np. ustalenie spadkobierców i innych beneficjentów ustalonych na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia, ich odpowiednie udziały oraz istnienie zastrzeżonej części majątku lub innego elementu utworzonego na mocy prawa właściwego dla danej sprawy spadkowej. Strona pragnąca zakwestionować akty prawne lub związki prawne zapisane w dokumencie urzędowym powinna dokonać tego przed sądami, które są właściwe na mocy niniejszego rozporządzenia i które powinny wydać orzeczenie w sprawie zakwestionowania aktów prawnych lub związków prawnych zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia.*
- (26d) *Jeżeli kwestia dotycząca aktów prawnych lub związków prawnych zapisanych w dokumencie urzędowym jest podnoszona jako kwestia uboczna w postępowaniu przed sądem danego państwa członkowskiego, sąd ten jest właściwy do rozpatrzenia tej kwestii.*
- (26e) *Zakwestionowany dokument urzędowy nie powinien rodzić żadnych skutków dowodowych w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia, dopóki toczy się sprawa dotycząca kwestionowania. Jeżeli kwestionowanie dotyczy konkretnej sprawy związanej z aktami prawnymi lub związkami prawnymi zapisanymi w dokumencie urzędowym, kwestionowany dokument urzędowy nie powinien mieć skutków dowodowych w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia w odniesieniu do kwestionowanej sprawy, dopóki toczy się sprawa dotycząca kwestionowania. Dokument urzędowy, który został uznany za nieważny w wyniku zakwestionowania, powinien przestać rodzić jakiegokolwiek skutki dowodowe.*
- (26f) *Organ, który w kontekście stosowania niniejszego rozporządzenia otrzymałby dwa sprzeczne dokumenty urzędowe, powinien ocenić kwestię, któremu dokumentowi urzędowemu ewentualnie przyznać pierwszeństwo, z uwzględnieniem okoliczności danej sprawy. Jeżeli z okoliczności tych nie wynika, któremu dokumentowi urzędowemu ewentualnie przyznać pierwszeństwo, kwestia ta powinna zostać ustalona przez sądy właściwe na mocy niniejszego rozporządzenia lub, gdy dana kwestia jest podnoszona jako kwestia uboczna w toku postępowania, przez sąd, przed którym wszczęto to postępowanie. W przypadku sprzeczności dokumentu urzędowego*

i orzeczenia, należy uwzględnić podstawy nieuznawania orzeczeń na mocy niniejszego rozporządzenia.

- (27) Szybkie, łatwe i skuteczne załatwianie w Unii Europejskiej spraw spadkowych *mających skutki transgraniczne* wymaga, by spadkobiercy, zapisobiercy, wykonawcy testamentów lub zarządcy *spadku* mogli łatwo *wykazać* swój *status lub prawa i uprawnienia* w *innym* państwie członkowskim, *na przykład w państwie członkowskim*, w którym *znajduje się majątek będący przedmiotem spadku*. Aby *im to umożliwić*, niniejsze rozporządzenie powinno *przewidywać stworzenie* jednolitego *certyfikatu* – europejskiego certyfikatu spadkowego (*zwanego dalej „certyfikatem”*) – *który byłby wydawany do wykorzystania w innym państwie członkowskim*. W trosce o poszanowanie zasady pomocniczości certyfikat nie powinien zastępować wewnętrznych *dokumentów, które mogą istnieć do podobnych celów* w państwach członkowskich ■ .
- (27a) *Organ wydający certyfikat powinien uwzględnić formalności, których należy dopełnić w celu rejestracji nieruchomości w państwie członkowskim, w którym prowadzony jest rejestr. W tym celu niniejsze rozporządzenie powinno ustanowić system wymiany informacji dotyczących takich formalności między państwami członkowskimi.*
- (27b) *Korzystanie z certyfikatu nie jest obowiązkowe. Oznacza to, że osoby uprawnione do ubiegania się o certyfikat nie mają takiego obowiązku, ale powinny mieć możliwość swobodnego korzystania z innych dokumentów dostępnych na mocy niniejszego rozporządzenia (orzeczeń, dokumentów urzędowych i ugód sądowych). Jednak żaden organ lub osoba, które otrzymały certyfikat wydany w innym państwie członkowskim, nie są uprawnione do wnoszenia o przedstawienie orzeczenia, dokumentu urzędowego lub ugody sądowej w miejsce certyfikatu.*
- (27c) *Certyfikat powinien zostać wydany w państwie członkowskim, którego sądy posiadają jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia. Każde państwo członkowskie powinno ustalić w ustawodawstwie wewnętrznym, które organy powinny mieć kompetencje do wydania certyfikatu – czy będą to sądy określone do celów niniejszego rozporządzenia, czy inne organy mające kompetencje w sprawach spadkowych, takie jak na przykład notariusze. Każde państwo członkowskie powinno ponadto określić w ustawodawstwie wewnętrznym, czy organ wydający może angażować w proces wydawania certyfikatu inne organy, na przykład organy właściwe do przyjmowania oficjalnych oświadczeń składanych zamiast przysięgi. Państwa członkowskie powinny przekazać Komisji właściwe informacje dotyczące ich organów wydających, tak aby informacje te można było podać do wiadomości publicznej.*
- (27d) *Certyfikat powinien mieć takie same skutki we wszystkich państwach członkowskich. Nie powinien on sam z siebie być tytułem wykonawczym, lecz powinien posiadać wartość dowodową; należy też zakładać, że dokładnie przedstawia on okoliczności, które ustalono na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy innego prawa właściwego dla konkretnych okoliczności, takie jak materialna ważność rozrządzenia majątku na wypadek śmierci. Wartość dowodowa certyfikatu nie powinna obejmować elementów, które nie podlegają przepisom niniejszego*

rozporządzenia, takich jak na przykład kwestie związane z przynależnością lub ustaleniem, czy dany składnik majątku należał do zmarłego. Każda osoba dokonująca płatności lub przekazująca majątek będący przedmiotem spadku osobie, którą wskazano w certyfikacie jako osobę uprawnioną do przyjęcia takiej płatności lub takiego majątku jako spadkobierca lub zapisobierca, powinna otrzymać odpowiednią ochronę, jeżeli działała w dobrej wierze, polegając na ścisłości informacji poświadczonych w certyfikacie. Taką samą ochronę należy przyznać każdej osobie, która, polegając na ścisłości informacji poświadczonych w certyfikacie, nabywa lub otrzymuje majątek będący przedmiotem spadku od osoby wskazanej w certyfikacie jako osoba upoważniona do dysponowania takim majątkiem. Ochrona powinna być zapewniona w przypadku przedstawienia nadal ważnych, poświadczonych odpisów certyfikatu. Niniejsze rozporządzenie nie powinno służyć do określenia, czy nabycie takiego majątku przez osobę trzecią jest skuteczne.

(27e) Właściwy organ powinien wydać certyfikat po otrzymaniu wniosku. Oryginał certyfikatu powinien pozostać przy organie wydającym, który powinien wydać jeden lub kilka poświadczonych odpisów certyfikatu przeznaczonych dla wnioskodawcy i każdej innej osoby wykazującej uzasadniony interes. Nie oznacza to jednak, że państwo członkowskie, zgodnie z jego krajowymi przepisami o publicznym dostępie do dokumentów, nie może zezwolić na wydawanie odpisów certyfikatu ogółowi ludności. W niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć możliwość odwołania się od decyzji organu wydającego, w tym decyzji dotyczących odmowy wydania certyfikatu. W przypadku wprowadzenia sprostowań lub zmian do certyfikatu lub w przypadku jego wycofania, organ wydający powinien powiadomić o tym fakcie wszystkie osoby, którym wydano poświadczone odpisy certyfikatu, tak aby uniknąć bezprawnego wykorzystania takich odpisów.

(28) Ze względu na poszanowanie międzynarodowych zobowiązań państw członkowskich niniejsze rozporządzenie nie powinno naruszać stosowania konwencji międzynarodowych, których stroną, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest jedno lub więcej państw członkowskich. W szczególności państwa członkowskie będące umawiającymi się stronami konwencji haskiej z dnia 5 października 1961 r. dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozrządzeń testamentowych nadal stosują postanowienia tej konwencji zamiast postanowień niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do formalnej ważności testamentów i testamentów wspólnych.

Wzgląd na spójność z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia wymaga jednak, by w stosunkach między państwami członkowskimi rozporządzenie to miało pierwszeństwo stosowania przed konwencjami zawartymi wyłącznie pomiędzy dwoma lub większą liczbą państw członkowskich, w zakresie, w jakim konwencje te dotyczą kwestii uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.

(28a) Niniejsze rozporządzenie nie wyklucza, by państwa członkowskie będące stronami Konwencji z 19 listopada 1934 r. między Danią, Finlandią, Islandią, Norwegią i Szwecją obejmującej przepisy prawa prywatnego międzynarodowego dotyczące dziedziczenia, testamentów i zarządzania spadkiem, miały możliwość dalszego

stosowania pewnych postanowień tej konwencji, zmienionej porozumieniem międzyrządowym między państwami stronami konwencji.

- (29) Aby ułatwić stosowanie niniejszego rozporządzenia, należy przewidzieć obowiązek przekazywania przez państwa członkowskie pewnych informacji na temat ich **ustawodawstwa i procedur związanych** z dziedziczeniem w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych ustanowionej decyzją Rady 2001/470/WE z dnia 28 maja 2001 r.¹. **Aby umożliwić terminowe publikowanie w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej wszystkich informacji istotnych dla praktycznego stosowania niniejszego rozporządzenia, państwa członkowskie powinny również przekazywać takie informacje Komisji przed wejściem tego rozporządzenia w życie.**
- (29a) *Także z myślą o ułatwieniu stosowania niniejszego rozporządzenia i o stworzeniu możliwości korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych, należy przewidzieć standardowe formularze zaświadczeń dostarczanych w związku z wnioskiem o stwierdzenie wykonalności orzeczenia, dokumentu sądowego lub ugody sądowej, a także formularz wniosku o wydanie europejskiego certyfikatu spadkowego, jak i formularz samego certyfikatu.*
- (29b) *Przy obliczaniu okresów i terminów przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu zastosowanie powinny mieć przepisy rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r. określającego zasady mające zastosowanie do okresów, dat i terminów².*
- (30) *W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinno się wykonywać zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiającym przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję³.*
- (31) *Z procedury doradczej należy korzystać do celów przyjmowania aktów wykonawczych ustanawiających, a następnie zmieniających zaświadczenia i formularze przewidziane w niniejszym rozporządzeniu zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.*

█

- (33) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie swobodny przepływ osób, możliwość uregulowania zawczasu przez obywateli swoich spraw spadkowych w kontekście **unijnym** oraz **ochrona** praw ich spadkobierców i zapisobierców, innych osób **bliskich** zmarłemu oraz wierzycieli spadkowych, nie mogą zostać w sposób wystarczający osiągnięte przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary i skutki niniejszego rozporządzenia, możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie

¹ Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 25.

² Dz.U. L 124 z 08.06.71, s. 1.

³ Dz.U. L 55 z 28.02.11, s. 13.

Unii, Unia może przyjąć środki, zgodnie z zasadą pomocniczości ustanowioną w art. 5 Traktatu *o Unii Europejskiej*. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne dla osiągnięcia tych celów.

- (34) Niniejsze rozporządzenie respektuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej **■**. Sądy *i inne właściwe organy* państw członkowskich muszą stosować niniejsze rozporządzenie z poszanowaniem tych praw i zasad.
- (35) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii *w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości*, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu *o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, *te państwa członkowskie nie uczestniczą* w przyjęciu niniejszego rozporządzenia *i nie są nim związane ani go nie stosują*. *Nie uniemożliwia to jednak Zjednoczonemu Królestwu i Irlandii notyfikowania zamiaru zaakceptowania niniejszego rozporządzenia po jego przyjęciu zgodnie z art. 4 tego protokołu.*
- (36) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu *o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Rozdział I
Zakres stosowania i definicje

Artykuł 1
Zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dziedziczenia. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do spraw podatkowych, celnych i administracyjnych.
-
3. Z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia wyłączone są:
- (a) stan cywilny osób fizycznych oraz stosunki rodzinne i stosunki *uznawane, zgodnie z prawem dla nich właściwym, za mające podobne skutki*;
  - (b) zdolność prawna osób fizycznych, *nie naruszając* art. 19 ust. 2 lit. c) *oraz art. 19c*;
  - (c) *kwestie dotyczące zaginięcia*, nieobecności lub domniemanej śmierci osoby fizycznej;
  - (d) kwestie związane z *małżeńskimi ustrojami majątkowymi oraz ustrojami majątkowymi* stosunków *uznawanych, zgodnie z prawem dla nich właściwym, za mające skutki podobne do małżeństwa*;

- (e) zobowiązania alimentacyjne *inne niż zobowiązania powstające wskutek śmierci*;
- (ea) *formalna ważność ustnych rozrządzeń na wypadek śmierci*;
- (f) *prawa majątkowe, składniki majątku* powstające lub przechodzące w drodze innej niż dziedziczenie, *np. w drodze darowizn, współwłasności* z zastrzeżeniem przeniesienia na pozostającego przy życiu współwłaściciela, *funduszy emerytalnych, umów ubezpieczenia oraz umów o podobnym charakterze, nie naruszając* art. 19 ust. 2 lit. j);
- (g) kwestie *podlegające prawu spółek, stowarzyszeń i osób prawnych*, takie jak postanowienia i aktów założycielskich i statutów spółek, stowarzyszeń i osób prawnych, *które określają* los udziałów po śmierci *członków*;
- (h) *rozwiązanie, ustanie i łączenie spółek i innych podmiotów, stowarzyszeń lub osób prawnych*;
- (i) *tworzenie i rozwiązywanie trustów oraz zarządzanie nimi*;
- (j) charakter praw rzeczowych, *oraz*
- (ja) *wpisy do rejestrów praw do rzeczy ruchomych lub do nieruchomości łącznie z wymogami prawnymi dotyczącymi wpisów oraz skutki wpisania lub niewpisania takich praw do rejestrów.*

Artykuł 1a

Podział kompetencji w sprawach spadkowych w państwach członkowskich

Niniejsze rozporządzenie nie wpływa na kompetencje organów państw członkowskich w zakresie rozpatrywania spraw spadkowych.

Artykuł 2 Definicje

1. Do celów niniejszego rozporządzenia:

- (a) „dziedziczenie” oznacza *dziedziczenie majątku osoby zmarłej i obejmuje* wszystkie formy przeniesienia *składników majątku, praw i zobowiązań* z powodu śmierci, bez względu na to, czy przyjmuje ono formę dobrowolnego przeniesienia *na podstawie rozrządzenia majątku na wypadek śmierci*, czy przeniesienia *w drodze dziedziczenia ustawowego*;

■

- (c) „umowa dziedziczenia” oznacza umowę, *w tym umowę wynikającą z testamentów wzajemnych*, która w zamian za świadczenie wzajemne lub bez niego, *stwarza, zmienia lub odbiera* prawa do przyszłego *spadku(-ów)* po jednej osobie będącej stroną umowy lub po wielu takich osobach;

- (d) „*testament wspólny*” oznacza *testament sporządzony w jednym dokumencie* przez co najmniej dwie osoby ■ ;
  - (da) „*rozrządzenie na wypadek śmierci*” oznacza *testament, testament wspólny lub umowę dziedziczenia*;
  - (e) „państwo członkowskie pochodzenia” oznacza państwo członkowskie, w którym, *w zależności od przypadku*, wydano orzeczenie, zatwierdzono lub zawarto ugode sądową, sporządzono dokument urzędowy *lub wydano europejski certyfikat spadkowy*;
  - (f) „państwo członkowskie *wykonania*” oznacza państwo członkowskie, w którym wystąpiono o *możliwość wykonania* lub wykonanie orzeczenia, ugody sądowej lub dokumentu urzędowego;
  - (g) „orzeczenie” oznacza każde orzeczenie ■ w sprawach dotyczących dziedziczenia *wydane* przez sąd państwa członkowskiego, bez względu na to, jak to orzeczenie zostanie określone, wraz z postanowieniem dotyczącym ustalenia kosztów postępowania wydanym przez urzędnika sądowego;
  - (ga) „*ugoda sądowa*” oznacza *ugodę w sprawach dotyczących dziedziczenia, która została zatwierdzona przez sąd lub zawarta przed sądem w toku postępowania*;
  - (h) „dokument urzędowy” oznacza dokument *dotyczący dziedziczenia*, który został oficjalnie sporządzony lub zarejestrowany jako dokument urzędowy *w danym państwie członkowskim* i którego autentyczność:
    - (i) odnosi się do podpisu i treści dokumentu urzędowego; oraz
    - (ii) została stwierdzona przez organ publiczny lub inny organ do tego uprawniony przez państwo członkowskie pochodzenia;
2. *Do celów niniejszego rozporządzenia termin „sąd” obejmuje każdy organ sądowy i inne organy oraz innych przedstawicieli zawodów prawniczych mających kompetencje w sprawach spadkowych, którzy wykonują funkcje sądowe, działają na podstawie przekazania uprawnień przez organ sądowy lub pod kontrolą organu sądowego, pod warunkiem że takie inne organy i tacy przedstawiciele zawodów prawniczych oferują gwarancje w odniesieniu do bezstronności i prawa wszystkich stron do bycia wysłuchanymi oraz pod warunkiem, że ich orzeczenia na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym działają:*
- (a) *mogą być przedmiotem środka zaskarżenia do organu sądowego lub ponownego zbadania przez organ sądowy; oraz*
  - (b) *mają równoważną moc i skutek co orzeczenie organu sądowego w tej samej sprawie.*

Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o innych organach oraz przedstawicielach zawodów prawniczych, o których mowa w akapicie pierwszym, zgodnie z art. 47.

Rozdział II
Jurysdykcja

Artykuł 4
Jurysdykcja ogólna

Sądy państwa członkowskiego, w którym zmarły miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci, są właściwe do orzekania w sprawie ogółu spraw spadkowych.

Artykuł 5a
Porozumienie o wyborze sądu

- W przypadku gdy wybrane przez zmarłego prawo regulujące jego sprawę spadkową zgodnie z art. 17 jest prawem danego państwa członkowskiego, strony mogą uzgodnić, że wyłączną jurysdykcję do orzekania w odniesieniu do każdej sprawy spadkowej ma sąd lub sądy państwa członkowskiego, którego prawo wybrano.*
- Takie porozumienie o wyborze sądu zostaje wyrażone na piśmie, opatrzone datą i podpisane przez strony. Każde przekazanie informacji za pomocą środków elektronicznych umożliwiające trwałą zapis takiej umowy uznaje się za równoważne formie pisemnej.*

Artykuł 5b
Zrzeczenie się jurysdykcji w przypadku wyboru prawa

W przypadku gdy prawo wybrane przez zmarłego do regulowania jego sprawy spadkowej zgodnie z art. 17 jest prawem danego państwa członkowskiego, sąd, do którego wniesiono sprawę zgodnie z art. 4 lub art. 6:

- może, na wniosek jednej ze stron postępowania, zrzec się jurysdykcji, jeżeli uzna, że sądy państwa członkowskiego, którego prawo wybrano, mają lepszą możliwość orzekania w danej sprawie spadkowej, biorąc pod uwagę okoliczności praktyczne tej sprawy spadkowej takie jak miejsce zwykłego pobytu stron oraz lokalizacja składników majątku; lub*
- zrzeka się jurysdykcji, jeżeli strony postępowania ustaliły zgodnie z art. 5a o przyznaniu jurysdykcji sądowi lub sądom państwa członkowskiego, którego prawo wybrano.*

Artykuł 5c
Jurysdykcja w przypadku wyboru prawa

Sądy państwa członkowskiego, którego prawo wybrał zmarły zgodnie z art. 17, są właściwe do orzekania w odniesieniu do sprawy spadkowej jeżeli:

- (a) sąd, do którego wniesiono sprawę poprzednio, zrzekł się jurysdykcji w tej samej sprawie zgodnie z art. 5b; lub*
- (b) strony postępowania, zgodnie z art. 5a, uzgodnili o przyznaniu jurysdykcji sądowi lub sądom tego państwa członkowskiego lub*
- (c) strony postępowania wyraźnie uznały jurysdykcję sądu, do którego wniesiono sprawę.*

Artykuł 5d

Zamknięcie postępowania z urzędu w przypadku wyboru prawa

Sąd, który przyjął daną sprawę spadkową z urzędu na mocy art. 4 lub 6, zamyka postępowanie, jeżeli strony postępowania zgodziły się rozstrzygnąć sprawę spadkową polubownie poza sądem w państwie członkowskim, którego prawo zostało wybrane przez zmarłego zgodnie z art. 17.

Artykuł 5e

Jurysdykcja oparta na stawiennictwie

- 1. W przypadku gdy w trakcie postępowania przed sądem właściwym danego państwa członkowskiego zgodnie z art. 5c okaże się, że nie wszystkie strony postępowania są stronami porozumienia o wyborze sądu, sąd nadal będzie sprawował jurysdykcję, jeżeli strony postępowania niebędące stronami porozumienia stawią się przed sądem, nie kwestionując jego jurysdykcji.*
- 2. Jeżeli jurysdykcja sądu, o którym mowa w ust. 1, jest kwestionowana przez strony postępowania, niebędące stronami porozumienia, to sąd ten zrzeka się jurysdykcji.*

W takim wypadku jurysdykcję do orzekania w odniesieniu do danej sprawy spadkowej posiadają sądy właściwe zgodnie z art. 4 lub art. 6.

Artykuł 6

Jurysdykcja pomocnicza

- 1. W przypadku gdy miejsce zwykłego pobytu zmarłego nie znajduje się w chwili jego śmierci w danym państwie członkowskim, sądy państwa członkowskiego, w którym znajdują się składniki majątku wchodzące w skład spadku, pomimo tego sprawują jurysdykcję i orzekają w odniesieniu do ogółu spraw dotyczących spadku, jeżeli:*

I

- (b) zmarły miał w chwili śmierci obywatelstwo tego państwa członkowskiego; lub w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność,*

- (ba) *zmarły miał poprzednie* miejsce zwykłego pobytu w tym państwie członkowskim, *pod warunkiem że do chwili wniesienia sprawy do sądu upłynęło nie więcej niż pięć lat od chwili zmiany tego miejsca zwykłego pobytu;*

2. *W przypadku gdy żaden sąd w danym państwie członkowskim nie posiada jurysdykcji na podstawie ust. 1, do orzekania w odniesieniu do tych składników majątku będą miały prawo sądy państwa członkowskiego, w którym znajdują się te składniki majątku.*

Artykuł 6a Forum necessitatis

W przypadku, gdy żaden sąd danego państwa członkowskiego nie jest właściwy zgodnie z innymi przepisami niniejszego rozporządzenia, sądy tego państwa członkowskiego mogą, w drodze wyjątku, orzekać w sprawie spadkowej, jeżeli postępowanie nie może być we właściwy sposób wszczęte ani przeprowadzone, lub jeżeli nie byłoby to możliwe w państwie trzecim, z którym sprawa jest ściśle powiązana.

Sprawa musi być dostatecznie powiązana z państwem członkowskim sądu właściwego, do którego ją wniesiono.

Artykuł 6b Ograniczenie postępowania

1. *W przypadku gdy majątek zmarłego obejmuje składniki znajdujące się w państwie trzecim, sąd właściwy do orzekania w tej sprawie spadkowej może, na wniosek jednej ze stron, postanowić o nieorzekaniu w odniesieniu do co najmniej jednego składnika majątku, jeżeli można się spodziewać, że jego orzeczenie w odniesieniu do tych składników nie będzie uznane ani, w stosownych przypadkach, opatrzone klauzulą wykonalności w tym państwie trzecim.*
2. *Ustęp 1 nie wpływa na prawa stron do ograniczenia zakresu postępowania na podstawie przepisów państwa członkowskiego sądu, do którego wniesiono sprawę.*

Artykuł 8 Przyjęcie lub odrzucenie spadku, zapisu lub zastrzeżonej części majątku

Oprócz sądu właściwego do orzekania w danej sprawie spadkowej zgodnie niniejszym rozporządzeniem, sądy w państwie członkowskim zwykłego pobytu każdej osoby, która na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia, może złożyć przed sądem oświadczenie dotyczące przyjęcia lub odrzucenia spadku, zapisu lub zastrzeżonej części majątku lub oświadczenie mające na celu ograniczenie odpowiedzialności danej osoby w związku z pasywami wchodzącymi w skład spadku, są właściwe do przyjęcia takiego oświadczenia w przypadkach gdy na mocy prawa tego państwa członkowskiego takie oświadczenia mogą być dokonane przed sądem.

Artykuł 10 Wniesienie sprawy do sądu

Do celów niniejszego rozdziału sprawę uważa się za wniesioną do sądu:

- (a) w dniu, w którym został złożony w sądzie dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny, pod warunkiem że wnioskodawca nie zaniedbał następnie podjęcia kroków, jakie zobowiązany był podjąć, aby dokument został doręczony pozwanemu, lub
- (b) jeżeli dokument ma być doręczony przed złożeniem go w sądzie, w dniu, w którym otrzymał go organ odpowiedzialny za doręczenie, pod warunkiem, że wnioskodawca nie zaniedbał następnie podjęcia kroków, jakie zobowiązany był podjąć w celu złożenia tego dokumentu w sądzie, **lub**
- (ba) jeżeli postępowanie zostanie wszczęte przez sąd z urzędu, w chwili podjęcia przez sąd decyzji o wszczęciu tego postępowania lub, gdy taka decyzja nie jest wymagana, w chwili zarejestrowania sprawy przez sąd.**

Artykuł 11 Badanie jurysdykcji

W przypadku gdy do sądu państwa członkowskiego wniesiono sprawę *spadkową*, w odniesieniu do której sąd ten nie ma jurysdykcji na mocy niniejszego rozporządzenia, sąd ten stwierdza z urzędu brak swojej jurysdykcji.

Artykuł 12 Badanie dopuszczalności postępowania

1. Jeżeli pozwany, który ma miejsce zwykłego pobytu na terytorium państwa innego niż państwo członkowskie, w którym wytoczono powództwo, nie stawi się, sąd właściwy zawiesza postępowanie do czasu dowiedzenia, że pozwany miał możliwość otrzymania dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie umożliwiającym mu **przygotowanie obrony** albo że w tym celu podjęte zostały wszelkie niezbędne czynności.
2. W miejsce **ust. 1** stosuje się przepisy art. 19 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych¹, jeśli dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny musiał zostać przekazany z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego zgodnie z przywołanym rozporządzeniem.
3. Jeżeli **rozporządzenie** (WE) nr 1393/2007 nie **ma** zastosowania, stosuje się art. 15 konwencji haskiej z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów

---

¹ Dz.U. L 324 z 10.12.2007, s. 79.

sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych, o ile dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny **musiał** zostać przekazany za granicę zgodnie z tą konwencją.

Artykuł 13 Zawisłość sprawy

1. W sytuacji, w której do sądów różnych państw członkowskich wniesiono sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, sąd, do którego wniesiono sprawę później, z urzędu zawiesza postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę.
2. Jeżeli stwierdzona zostanie jurysdykcja sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę, sąd, do którego wniesiono sprawę później, stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego sądu.

Artykuł 14 Sprawy wiążące się ze sobą

1. W przypadku, gdy przed sądami różnych państw członkowskich zawisły spory wiążące się ze sobą, sąd, przed którym wytoczono powództwo później, może zawiesić postępowanie.
2. Jeżeli sprawy takie są zawisłe w pierwszej instancji, sąd, do którego wniesiono sprawę później, może na wniosek jednej ze stron stwierdzić także brak swej jurysdykcji, jeżeli sąd, do którego najpierw wniesiono sprawę, ma jurysdykcję w przedmiotowych sprawach, a połączenie spraw jest dopuszczalne zgodnie z jego prawem.
3. Do celów niniejszego artykułu sprawami wiążącymi się ze sobą są sprawy, które łączy tak ścisły związek, że wskazane jest ich łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie, **aby uniknąć** wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń.

Artykuł 15 Środki tymczasowe i środki zabezpieczające

Można wystąpić z wnioskiem do **sądów** danego państwa członkowskiego o podjęcie środków tymczasowych, **w tym** środków zabezpieczających, przewidzianych w prawie tego państwa członkowskiego, nawet jeżeli na mocy niniejszego rozporządzenia to sąd innego państwa członkowskiego jest właściwy do rozstrzygnięcia co do istoty sprawy.

Rozdział III Prawo właściwe

Artykuł 15a **Powszechne stosowanie**

Prawo wskazane przez niniejsze rozporządzenie stosuje się niezależnie od tego, czy jest ono prawem państwa członkowskiego.

Artykuł 16
Norma ogólna

1. Jeżeli przepisy niniejszego rozporządzenia nie stanowią inaczej prawem właściwym dla ogółu spraw spadkowych po zmarłym jest prawo państwa, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci.
2. ***Gdy, w drodze wyjątku, ze wszystkich okoliczności sprawy jasno wynika, że w chwili śmierci zmarły był w sposób ewidentny bardziej związany z państwem innym niż państwo, którego prawo byłoby właściwe na mocy ust. 1, prawem dla dziedziczenia będzie prawo tego pierwszego państwa.***

Artykuł 17
Swoboda wyboru prawa

1. Osoba może dokonać wyboru prawa państwa, którego obywatelstwo posiada ***w chwili dokonywania wyboru lub w chwili śmierci***, jako prawa, któremu podlega ogół jej spraw spadkowych.

Osoba posiadająca więcej niż jedno obywatelstwo może wybrać prawo każdego państwa, którego obywatelstwo posiada w chwili dokonywania wyboru.

2. Wybór prawa ***jest wyraźnie dokonany*** w oświadczeniu w formie rozrządzenia majątku na wypadek śmierci ***lub sposób wyraźny wynika z zapisów takiego rozrządzenia.***
3. ***Materialna ważność aktu, w drodze którego dokonano wyboru prawa, jest regulowana przez wybrane prawo.***
4. Zmiana lub odwołanie takiego wyboru prawa ***spełnia*** wymogi formalne zmiany lub odwołania rozrządzenia na wypadek śmierci.

Artykuł 19
Zakres stosowania prawa właściwego

1. Prawo ustalone ***zgodnie z art. 16 lub 17*** reguluje ogół spraw spadkowych ***■***.
2. Prawu temu podlegają w szczególności:
  - a) przyczyny, czas i miejsce otwarcia spadku;
  - b) ***■*** ustalenie ***beneficjentów***, ich odpowiednich udziałów ***oraz zobowiązań, które mógł nałożyć na nich zmarły***, oraz ***ustalenie pozostałych praw spadkowych, w tym praw spadkowych pozostające przy życiu małżonka lub partnera;***
  - c) zdolność do dziedziczenia;

- e) wydziedziczenie i niegodność dziedziczenia;
- f) przeniesienie składników majątku, praw *i zobowiązań* wchodzących w skład spadku na spadkobierców oraz, *w stosownych przypadkach, na zapisobierców*, w tym warunki i skutki przyjęcia lub odrzucenia spadku lub zapisu;
- g) uprawnienia spadkobierców, wykonawców testamentów i innych zarządców *spadku, w szczególności dotyczące* sprzedaży składników majątku i zaspokojenia wierzycieli, *bez uszczerbku dla uprawnień, o których mowa w art. 21*;
- h) odpowiedzialność za długi spadkowe;
- i) rozrządzalna część spadku, zastrzeżone udziały oraz inne ograniczenia nałożone na rozrządzenie majątku na wypadek śmierci, *oraz roszczenia, jakie osoby bliskie zmarłego mogą wysuwać wobec spadku lub spadkobierców*;
- j) zobowiązanie do zwrócenia lub uwzględnienia darowizn, *zaliczek lub zapisów* przy ustalaniu części należnych *różnym beneficjentom*;

- l) *podział spadku.*

Artykuł 19a

Rozrządzenia majątku na wypadek śmierci inne niż umowy dziedziczenia

1. ***Rozrządzenie majątku na wypadek śmierci inne niż umowa dziedziczenia jest w zakresie jego dopuszczalności i ważności materialnej regulowane prawem, które na mocy niniejszego rozporządzenia byłoby prawem właściwym dla dziedziczenia osoby dokonującej rozrządzenia, gdyby osoba ta umarła w dniu dokonania rozrządzenia.***
2. ***Niezależnie od ust. 1 do regulowania rozrządzenia majątku na wypadek śmierci w zakresie jego dopuszczalności i ważności materialnej dana osoba może wybrać prawo, które mogła wybrać osoba dokonująca rozrządzania na mocy art. 17 na warunkach w nich wymienionych.***
3. ***Ustęp 1 ma zastosowanie w stosownych przypadkach do zmian lub odwołania rozrządzenia majątku na wypadek śmierci innego niż umowa dziedziczenia. W przypadku wyboru prawa zgodnie z ust. 2 zmiana lub odwołanie podlega przepisom tego wybranego prawa.***

Artykuł 19b

Umowy dziedziczenia

1. ***Umowa dziedziczenia dotycząca dziedziczenia spadku po jednej osobie podlega, w odniesieniu do jej dopuszczalności, ważności materialnej oraz skutków wiążących dla***

stron, w tym warunków jej rozwiązania, prawu, które byłoby na mocy niniejszego rozporządzenia prawem właściwym dla dziedziczenia spadku po tej osobie, gdyby umarła w dniu zawarcia tej umowy.

2. *Umowa dziedziczenia dotycząca dziedziczenia majątku po kilku osobach jest dopuszczalna wyłącznie wtedy, gdy jest dopuszczalna na mocy wszystkich przepisów prawa, które na mocy niniejszego rozporządzenia regulowałyby dziedziczenie spadku po wszystkich tych osobach, gdyby umarły w dniu zawarcia tej umowy*

Umowa dziedziczenia, która jest dopuszczalna na mocy pierwszego akapitu, jest regulowana w odniesieniu do jej ważności materialnej, jej wiążących skutków dla stron, w tym warunków jej rozwiązania, przez to prawo spośród wymienionych w pierwszym akapicie, z którym ma najściślejszy związek.

3. *Niezależnie od ust. 1 i 2 strony mogą wybrać jako prawo regulujące ich umowę dziedziczenia w odniesieniu do jej dopuszczalności, ważności materialnej, wiążących skutków dla stron, w tym warunków jej rozwiązania, to prawo, które mogła wybrać osoba lub jedna z osób, których spadku umowa dotyczy, zgodnie z art. 17, na warunkach tutaj wymienionych.*

Artykuł 19c

Materialna ważność rozrządzeń na wypadek śmierci

1. *Do celów art. 19a i 19b następujące elementy mają związek z ważnością materialną:*
  - (a) *zdolność osoby dokonującej rozrządzenia na wypadek śmierci do dokonania takiego rozrządzenia;*
  - (b) *konkretne przyczyny uniemożliwiające osobie dokonującej rozrządzenia dokonanie go na korzyść pewnych osób lub uniemożliwiające danej osobie otrzymanie majątku spadkowego od osoby dokonującej rozrządzenia;*
  - (c) *dopuszczalność zastępstwa do celów dokonania rozrządzenia majątku na wypadek śmierci;*
  - (d) *interpretacja rozrządzenia;*
  - (e) *oszustwo, przymus, błąd oraz wszelkie pozostałe kwestie związane ze zgodą lub zamiarem osoby dokonującej rozrządzenia.*
2. *W przypadku gdy dana osoba posiada zdolność do dokonania rozrządzenia majątku na wypadek śmierci na mocy prawa właściwego zgodnie z art. 19a lub 19b, późniejsza zmiana prawa właściwego nie wpływa na jej zdolność do zmiany lub odwołania tego rozrządzenia.*

Artykuł 19d

Formalna ważność pisemnych rozrządzeń na wypadek śmierci

1. *Rozrządzenie na wypadek śmierci dokonane na piśmie jest ważne pod względem formy, jeżeli jest ona zgodna z prawem:*

- (a) państwa, w którym dokonano rozrządzenia lub zawarto umowę dziedziczenia, lub
- (b) państwa, którego obywatelstwo spadkodawca lub co najmniej jedna osoba, której sprawy spadkowej dotyczy umowa dziedziczenia, posiadali albo w chwili dokonania rozrządzenia lub zawarcia umowy, albo w chwili śmierci; lub
- (c) państwa, w którym spadkodawca lub co najmniej jedna osoba, której sprawy spadkowej dotyczy umowa dziedziczenia, zamieszkiwali albo w chwili dokonania rozrządzenia lub zawarcia umowy, albo w chwili śmierci; lub
- (d) państwa, w którym spadkodawca lub co najmniej jedna osoba, której sprawy spadkowej dotyczy umowa dziedziczenia, mieli miejsce zwykłego pobytu albo w chwili dokonania rozrządzenia lub zawarcia umowy, albo w chwili śmierci; lub
- (e) w przypadku nieruchomości, państwa, w którym położona jest nieruchomość.

Ustalenie, czy spadkodawca lub osoby, których sprawy spadkowej dotyczy umowa dziedziczenia, mieli miejsce zamieszkania w danym państwie członkowskim, jest regulowane prawem tego państwa.

- 2. *Ustęp 1 stosuje się także do rozrządzeń majątku na wypadek śmierci zmieniających lub odwołujących wcześniejsze rozrządzenie majątku. Zmiana lub odwołanie również są ważne pod względem formy jeżeli są one zgodne z jednym z praw, na podstawie którego, zgodnie z ust. 1 zmienione lub odwołane rozrządzenie majątku było ważne.*
- 3. *Do celów niniejszego artykułu każdy przepis prawa, który ogranicza dopuszczalne formy rozrządzenia majątku na wypadek śmierci za pomocą odniesienia do wieku, obywatelstwa lub innych uwarunkowań osobistych spadkodawcy lub osób których sprawy spadkowej dotyczy umowa dziedziczenia, jest uważany za dotyczący kwestii formalnych. Ta sama zasada dotyczy również kwalifikacji, jakie powinni posiadać świadkowie wymagani do poświadczenia ważności rozrządzenia majątku na wypadek śmierci.*

Artykuł 20

Ważność pod względem formy oświadczenia dotyczącego przyjęcia lub odrzucenia spadku

Oświadczenie dotyczące przyjęcia lub odrzucenia spadku, zapisu lub zastrzeżonej części spadku lub oświadczenie zmierzające do ograniczenia odpowiedzialności osoby składającej to oświadczenie jest ■ ważne pod względem formy, w sytuacji w której odpowiada ono wymogom:

- a) *prawa właściwego dla dziedziczenia zgodnie z art. 16 lub art. 17, lub*
- b) *prawa państwa, w którym osoba składająca oświadczenie ma miejsce zwykłego pobytu.*

Szczegółowe zasady wyznaczania zarządcy spadku oraz jego uprawnienia w określonych sytuacjach

- 1. W przypadku gdy wyznaczenie zarządcy spadku jest obowiązkowe lub obowiązkowe po otrzymaniu wniosku zgodnie z przepisami prawa państwa członkowskiego, którego sąd jest właściwy dla spraw spadkowych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, a prawo właściwe dla dziedziczenia jest prawem obcym, sąd przedmiotowego państwa członkowskiego może, jeśli sprawa zostanie do niego wniesiona, wyznaczyć jednego zarządcę spadku lub większą ich liczbę na mocy prawa obowiązującego w tym państwie członkowskim, z zastrzeżeniem warunków określonych w niniejszym artykule.*

Zarządca wyznaczony zgodnie z niniejszym ustępem jest osobą uprawnioną do wykonania testamentu spadkodawcy lub zarządzania jego spadkiem na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia. Jeżeli prawo nie przewiduje możliwości zarządzania spadkiem przez osobę niebędącą beneficjentem, sąd państwa członkowskiego, w którym ma zostać wyznaczony zarządca, może wyznaczyć innego zarządcę na mocy prawa tego państwa członkowskiego, jeśli przepisy tego prawa tak stanowią oraz gdy istnieje poważny konflikt interesów między beneficjentami lub między beneficjentami i wierzycielami, lub innymi osobami, które żyrowały długi obciążające zmarłego, lub konflikt między beneficjentami dotyczący zarządzania spadkiem lub gdy spadek, ze względu na charakter jego składników, jest trudny do zarządzania.

Zarządca wyznaczony zgodnie z niniejszym ustępem jest jedyną osobą wykonującą uprawnienia, o których mowa w ust. 2 lub 3.

- 2. Osoba wyznaczona na zarządcę zgodnie z ust. 1 wykonuje uprawnienia do zarządzania spadkiem, które może wykonywać na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia. Sąd wyznaczający taką osobę może zawrzeć w swojej decyzji szczegółowe warunki wykonywania takich uprawnień zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia.*

W przypadku gdy prawo właściwe dla dziedziczenia nie przewiduje wystarczających uprawnień do zabezpieczenia składników majątku lub ochrony praw wierzycieli lub innych osób, które żyrowały długi obciążające zmarłego, sąd wyznaczający taką osobę może uprawnnić zarządcę do wykonywania, na zasadzie komplementarności, uprawnień przewidzianych w tym celu w przepisach prawa tego państwa członkowskiego, oraz może zawrzeć w swojej decyzji konkretne warunki wykonywania takich uprawnień zgodnie z prawem tego państwa.

Jednakże przy wykonywaniu przyznanych uprawnień zarządca przestrzega prawa właściwego dla dziedziczenia w odniesieniu do przeniesienia własności spadku, odpowiedzialności za długi spadkowe, praw beneficjentów, w tym w stosownych przypadkach, prawa przyjęcia lub odrzucenia spadku, oraz w stosowanych przypadkach, uprawnień wykonawcy testamentu danego spadkodawcy.

3. *Niezależnie od ust. 2 sąd wyznaczający jednego zarządcę lub większą ich liczbę zgodnie z ust. 1 może, w drodze wyjątku, w przypadkach, w których prawo właściwe dla dziedziczenia jest prawem państwa trzeciego, zdecydować o przekazaniu przedmiotowym zarządcom wszystkich uprawnień związanych z zarządzaniem zgodnie z prawem państwa członkowskiego, w którym zarządcy ci zostali wyznaczeni.*

Jednakże przy wykonywaniu takich uprawnień zarządcy przestrzegają w szczególności ustalenia beneficjentów oraz ich praw spadkowych, w tym ich prawa do zastrzeżonej części spadku lub roszczeń wobec spadku lub spadkobierców zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia.

Artykuł 22

Szczególne uregulowania ustalające ograniczenia dotyczące dziedziczenia lub wpływające na nie w odniesieniu do niektórych składników majątku

W przypadku gdy prawo państwa, w którym znajdują się niektóre nieruchomości, przedsiębiorstwa lub inne szczególne kategorie składników majątku, zawiera szczególne uregulowania ustalające z przyczyn gospodarczych, rodzinnych lub społecznych, ograniczenia dotyczące dziedziczenia lub wpływające na nie w odniesieniu do tych składników majątku, te szczególne uregulowania mają zastosowanie do dziedziczenia, o ile na mocy prawa tego państwa mają one zastosowanie bez względu na prawo właściwe dla dziedziczenia.

Artykuł 22a

Dostosowanie praw rzeczowych

W przypadku gdy dana osoba powołuje się na prawo rzeczowe, do którego jest ona uprawniona na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia, a w prawie państwa członkowskiego, w którym przywoływane jest to prawo, przedmiotowe prawo rzeczowe nie jest znane, prawo to w miarę konieczności i możliwości jest dostosowane do najbliższego ekwiwalentu prawa rzeczowego w ramach prawa tego państwa, uwzględniając cele i interesy tego konkretnego prawa rzeczowego oraz związane z nim skutki.

Artykuł 23

Śmierć jednoczesna

W sytuacji, w której dwie osoby lub więcej osób, których sprawy spadkowe podlegają różnym prawom, umarły w okolicznościach niepozwalających na ustalenie kolejności ich śmierci i w której prawa te regulują tę sytuację w różny sposób lub nie regulują jej wcale, żadna ze zmarłych osób nie ma prawa do dziedziczenia po pozostałej lub pozostałych.

Artykuł 24
Spadek bezdziedziczny

Jeżeli na podstawie prawa właściwego dla dziedziczenia na mocy niniejszego rozporządzenia nie ma spadkobiercy ani zapisobiercy żadnych składników majątku zgodnie z rozrządzeniem majątku na wypadek śmierci, ani osoby fizycznej powołanej do spadku na podstawie ustawy, stosowanie prawa właściwego nie wyklucza uprawnienia państwa członkowskiego lub podmiotu wskazanego w tym celu przez to państwo członkowskie do zajęcia na mocy prawa tego państwa składników majątku położonych na jego terytorium, pod warunkiem że wierzyciele są uprawnieni do ubiegania się o zaspokojenie swoich roszczeń ze składników majątku będącego przedmiotem spadku jako całości.

Artykuł 26
Odesłanie

1. *Stosowanie prawa jakiegokolwiek państwa trzeciego określonego niniejszym rozporządzeniem* oznacza stosowanie przepisów prawa obowiązującego w tym państwie *w tym jego przepisów* prawa prywatnego międzynarodowego, *w stopniu, w jakim przepisy te odsyłają do:*
  - (a) *prawa danego państwa członkowskiego lub*
  - (b) *prawa innego państwa trzeciego, które będzie stosować własne prawo.*
2. *Żadne odesłanie nie ma zastosowania do przepisów prawa, o których mowa w art. 16 ust. 2, art. 17, art. 19d, art. 20 lit. b) i art. 22.*

Artykuł 27
Porządek publiczny (**ordre public**)

Stosowania *przepisu* prawa *jakiegokolwiek państwa* wskazanego przez niniejsze rozporządzenie można odmówić jedynie wówczas, gdy takie stosowanie byłoby *w sposób oczywisty* nie do pogodzenia z porządkiem publicznym państwa siedziby sądu orzekającego.

Artykuł 28
Państwa posiadające niejednolity system prawny – *terytorialne kolizje prawa*

1. W przypadku *gdy prawo określone przez niniejsze rozporządzenie jest prawem państwa, które* składa się z kilku jednostek terytorialnych, z których każda posiada własny zbiór przepisów dotyczących dziedziczenia, *wewnętrzne przepisy tego państwa dotyczące kolizji prawa posłużą do ustalenia jednostki terytorialnej, której prawo będzie właściwe.*
2. *W przypadku braku takich przepisów dotyczących kolizji prawa:*

- (a) *każde odniesienie do prawa państwa, o którym mowa w ust. 1, interpretuje się do celów ustalenia prawa właściwego zgodnie z przepisami odnoszącymi się do miejsca zwykłego pobytu zmarłego jako dotyczące prawa jednostki terytorialnej, w której zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci;*
  - (b) *każde odniesienie do prawa państwa, o którym mowa w ust. 1, interpretuje się do celów ustalenia prawa właściwego zgodnie z przepisami odnoszącymi się do obywatelstwa zmarłego jako dotyczące prawa jednostki terytorialnej, z którą zmarły miał najściślejszy związek;*
  - (c) *każde odniesienie do prawa państwa, o którym mowa w ust. 1, interpretuje się do celów ustalenia prawa właściwego zgodnie z innymi przepisami odnoszącymi się do innych elementów będących kryterium powiązania jako dotyczące prawa jednostki terytorialnej, w której znajduje się dany element.*
- 2a. *Niezależnie od ust. 2 każde odniesienie do prawa państwa, o którym mowa w ust. 1, interpretuje się do celów ustalania odnośnego prawa zgodnie z art. 19d i przy braku w tym państwie przepisów dotyczących wewnętrznej kolizji prawa jako dotyczące prawa jednostki terytorialnej, z którą spadkodawca lub osoby, których spadku dotyczy umowa dziedziczenia, miała najściślejszy związek.*

Artykuł 28a

Państwa posiadające niejednolity system prawny – międzypersonalne kolizje prawa

W odniesieniu do państwa, które ma co najmniej dwa systemy prawne lub zbiory przepisów mających zastosowanie do różnych kategorii osób w zakresie dziedziczenia, wszelkie odniesienia do prawa takiego państwa są rozumiane jako dotyczące systemu prawnego lub zbioru przepisów określonego przepisami obowiązującymi w tym państwie. W sytuacji braku takich przepisów zastosowanie ma system prawny lub zbiór przepisów, z którymi zmarły miał najściślejszy związek.

Artykuł 28b

Brak zastosowania niniejszego rozporządzenia do wewnętrznych kolizji prawa

Państwo członkowskie składające się z kilku jednostek terytorialnych mających własne normy prawne dotyczące dziedziczenia, nie ma obowiązku stosowania niniejszego rozporządzenia do kolizji prawa występującej wyłącznie między porządkami prawnymi takich jednostek terytorialnych.

Rozdział IV

Uznawanie, wykonalność i wykonywanie orzeczeń

Artykuł 29

Uznawanie

1. *Orzeczenie wydane w jednym państwie członkowskim jest uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.*

2. Jeżeli sporna jest kwestia uznania orzeczenia, wówczas każda zainteresowana strona, która powołuje się na uznanie orzeczenia jako na podstawowy zarzut w sporze, może w trybie postępowania przewidzianym w art. 33b do 33o wnieść o uznanie orzeczenia.
3. Jeżeli uznanie jest powoływane przed sądem państwa członkowskiego w charakterze kwestii ubocznej, sąd ten jest właściwy by rozstrzygać o uznaniu.

Artykuł 30

Podstawy nieuznania orzeczenia

Orzeczenia nie uznaje się, **jeżeli**:

- (a) uznanie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym (*ordre public*) państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie ■ ;
- (b) **w przypadku gdy** pozwanemu, który **nie stawił się w sądzie**, nie doręczono dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał możliwość;
- (c) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym w **postępowaniu** między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie;
- (d) jeżeli jest sprzeczne z orzeczeniem wydanym wcześniej w postępowaniu w innym państwie członkowskim albo w państwie trzecim w sporze o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, o ile orzeczenie wydane wcześniej spełnia warunki konieczne do uznania go w państwie członkowskim, **w którym wystąpiono o uznanie**.

Artykuł 31

Wyłączenie kontroli merytorycznej

Orzeczenie **wydane w danym państwie członkowskim** nie może być w żadnym przypadku przedmiotem kontroli merytorycznej.

Artykuł 32

Zawieszenie **procedury uznawania**

Sąd państwa członkowskiego, do którego wnosi się sprawę o uznanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, może zawiesić postępowanie, jeżeli od orzeczenia został wniesiony zwyczajny środek zaskarżenia **w państwie członkowskim pochodzenia**.

Artykuł 33

Wykonalność ■

Orzeczenia wydane w danym państwie członkowskim i wykonalne w tym państwie są wykonalne w pozostałych państwach członkowskich, **jeżeli na wniosek każdej zainteresowanej strony stwierdzono ich wykonalność w tych państwach** zgodnie z **procedurą przewidzianą w art. 33b do 33o**.

Artykuł 33a
Ustalanie miejsca zamieszkania

Aby ustalić, czy do celów procedury przewidzianej w art. 33b do 33o strona ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim wykonania, sąd, do którego wniesiono sprawę, stosuje wewnętrzne prawo państwa członkowskiego.

Artykuł 33b
Właściwość miejscowa

1. *Wniosek o stwierdzenie wykonalności składa się do sądu lub właściwego organu państwa członkowskiego wykonania, o którym to państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 46a.*
2. *Właściwość miejscową określa się na podstawie miejsca zamieszkania strony, wobec której wykonuje się orzeczenie, lub miejsca wykonania orzeczenia.*

Artykuł 33c
Procedura

1. *Procedura składania wniosku jest regulowana przez prawo państwa członkowskiego wykonania.*
2. *Wnioskodawca nie musi posiadać adresu pocztowego ani uprawnionego przedstawiciela w państwie członkowskim wykonania.*
3. *Do wniosku załącza się następujące dokumenty:*
  - (a) *odpis orzeczenia spełniający warunki niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności;*
  - (b) *zaświadczenie wydane przez sąd lub właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia, sporządzone z wykorzystaniem formularza, który zostanie sporządzony zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 48 ust. 2, nie naruszając art. 33d.*

Artykuł 33d
Nieprzedstawienie zaświadczenia

1. *Jeżeli zaświadczenie, o którym mowa w art. 3c ust. 3 lit. b) nie zostało przedstawione, sąd albo inny właściwy organ może wyznaczyć termin do jego przedstawienia lub przyjąć dokument równorzędny albo też, jeżeli uzna, że dysponuje wystarczającymi informacjami, zwolnić z obowiązku przedstawienia zaświadczenia.*
2. *Jeżeli sąd albo inny właściwy organ zażąda przedłożenia tłumaczenia dokumentów, należy je przedłożyć. Tłumaczenie jest sporządzane przez osobę uprawnioną do tego w jednym z państw członkowskich.*

Artykuł 33e
Stwierdzenie wykonalności

Wykonalność orzeczenia stwierdza się bez weryfikacji na podstawie art. 30, bezzwłocznie po dopełnieniu formalności wskazanych w art. 33c. Na tym etapie postępowania strona, od której dochodzi się wykonania, nie jest uprawniona do składania oświadczeń.

Artykuł 33f
Zawiadomienie o orzeczeniu dotyczącym wniosku o stwierdzenie wykonalności

- 1. O orzeczeniu wydanym po rozpoznaniu wniosku o stwierdzenie wykonalności wnioskodawca zostaje niezwłocznie zawiadomiony w sposób przewidziany w prawie państwa członkowskiego wykonania.*
- 2. Stronie, od której dochodzi się wykonania, doręcza się stwierdzenie wykonalności i orzeczenie, o ile nie zostało ono wcześniej doręczone.*

Artykuł 33g
Środek zaskarżenia orzeczenia dotyczącego wniosku o stwierdzenie wykonalności

- 1. Każda ze stron może wnieść środek zaskarżenia od orzeczenia dotyczącego wniosku o stwierdzenie wykonalności.*
- 2. Środek zaskarżenia wnosi się do sądu, o którym dane państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 46a.*
- 3. Środek zaskarżenia jest rozpoznawany zgodnie z przepisami właściwymi dla postępowania, w którym wysłuchane zostają obydwie strony.*
- 4. Jeżeli strona, od której dochodzi się wykonania, nie stawia się przed sądem prowadzącym postępowanie dotyczące środka zaskarżenia wniesionego przez wnioskodawcę, art. 12 stosuje się także wtedy gdy strona, od której dochodzi się wykonania, nie ma miejsca zamieszkania na terytorium żadnego z państw członkowskich.*
- 5. Środek zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności należy wnieść w terminie 30 dni od jego doręczenia. Jeżeli strona, wobec której występuje się o stwierdzenie wykonalności, zamieszkuje w państwie członkowskim innym niż to, w którym nastąpiło stwierdzenie wykonalności, termin wniesienia środka zaskarżenia wynosi 60 dni i biegnie od dnia doręczenia stwierdzenia wykonalności osobiście lub do jej mieszkania. Nie udziela się przedłużenia tego terminu z powodu dużej odległości.*

Artykuł 33h
Tryb odwołania od orzeczenia wydanego w następstwie wniesienia środka zaskarżenia

Przeciw orzeczeniu wydanemu w następstwie wniesienia środka zaskarżenia można wnieść odwołanie wyłącznie w drodze postępowania, o którym dane państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 46a.

Artykuł 33i
Odmowa lub uchylenie stwierdzenia wykonalności

Sąd, do którego wniesiono środek zaskarżenia zgodnie z art. 33g lub art. 33h, może odmówić stwierdzenia wykonalności albo uchylić orzeczenie tylko z jednego z powodów wymienionych w art. 30. Sąd wydaje orzeczenie niezwłocznie.

Artykuł 33j
Zawieszenie postępowania

Sąd, do którego wniesiono odwołanie zgodnie z art. 33g lub art. 33h, zawiesza postępowanie na wniosek strony, wobec której dochodzi się stwierdzenia wykonalności, jeśli wykonalność orzeczenia jest zawieszona w państwie członkowskim pochodzenia z powodu wniesienia odwołania.

Artykuł 33k
Środki tymczasowe i środki zabezpieczające

- 1. Jeżeli orzeczenie podlega uznaniu zgodnie z niniejszą sekcją, nie ma przeszkód dla korzystania przez wnioskodawcę zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonania ze środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, bez potrzeby stwierdzenia wykonalności zgodnie z art. 33e.*
- 2. Stwierdzenie wykonalności uprawnia z mocy prawa do stosowania wszelkich środków zabezpieczających.*
- 3. W czasie biegu terminu odwołania od stwierdzenia wykonalności przewidzianego w art. 33g ust. 5 i do chwili rozpoznania odwołania nie może być prowadzona egzekucja z majątku strony, od której dochodzi się wykonania, z wyjątkiem środków zabezpieczających.*

Artykuł 33l
Częściowa wykonalność

- 1. Jeżeli orzeczenie rozstrzyga o kilku roszczeniach dochodzonych w pozwie i stwierdzenie wykonalności nie może nastąpić co do wszystkich roszczeń, sąd lub właściwy organ stwierdza wykonalność co do jednego lub kilku roszczeń.*
- 2. Wnioskodawca może wnosić o stwierdzenie wykonalności jedynie części orzeczenia.*

Artykuł 33m
Pomoc prawna

Wnioskodawca, któremu w państwie członkowskim pochodzenia przyznano całkowitą lub częściową pomoc prawną lub zwolnienie od kosztów i opłat, uprawniony jest w postępowaniu o stwierdzenie wykonalności do najbardziej dogodnego traktowania w zakresie udzielania mu pomocy prawnej lub możliwie najwyższego zwolnienia od kosztów i opłat, jakie przewiduje prawo państwa członkowskiego wykonania.

Artykuł 33n
Brak zabezpieczenia, gwarancji lub kaucji

Wnioskodawca ubiegający się w jednym państwie członkowskim o uznanie, stwierdzenie wykonalności lub wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, nie jest zobowiązany do składania żadnego zabezpieczenia, gwarancji lub kaucji, jakkolwiek się je nazywa, z tego tytułu, że jest on cudzoziemcem lub nie posiada miejsca zamieszkania bądź pobytu w państwie członkowskim wykonania.

Artykuł 33o
Brak opłat, należności lub podatków

W postępowaniu o stwierdzenie wykonalności w państwie członkowskim wykonania nie można pobierać żadnych opłat, należności ani podatków ustalanych od wartości przedmiotu sporu.

Dział V
Dokumenty urzędowe *i ugody sądowe*

Artykuł 34
Przyjmowanie dokumentów urzędowych

1. *Dokument urzędowy sporządzony w danym państwie członkowskim posiada w innym państwie członkowskim te same lub porównywalne skutki dowodowe co w państwie członkowskim pochodzenia, o ile nie jest to w sposób oczywisty sprzeczne z porządkiem publicznym (ordre public) danego państwa członkowskiego.*

Osoba pragnąca wykorzystać dokument urzędowy w innym państwie członkowskim może zwrócić się do organu sporządzającego ten dokument w państwie członkowskim pochodzenia o wypełnienie formularza, który zostanie sporządzony zgodnie z procedurą doradczą wspomnianą w art. 48 ust. 2 i w którym wymienia się skutki dowodowe, jakie dany dokument urzędowy rodzi w państwie członkowskim pochodzenia.

2. *Wszelkie kwestionowanie autentyczności danego dokumentu urzędowego odbywa się przed sądami państwa członkowskiego pochodzenia i staje się przedmiotem orzeczenia na podstawie prawa tego państwa. Zakwestionowany dokument urzędowy nie rodzi żadnych skutków dowodowych w innym państwie członkowskim, dopóki sprawa dotycząca jego kwestionowania toczy się przed właściwym sądem.*
3. *Kwestionowanie aktów lub związków prawnych zapisanych w dokumencie urzędowym odbywa się przed sądami mającymi jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia i jest przedmiotem orzeczenia dokonanego na mocy prawa właściwego zgodnie z rozdziałem III. Zakwestionowany dokument urzędowy nie rodzi żadnych skutków dowodowych w odniesieniu do zakwestionowanych spraw w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia, dopóki sprawa dotycząca kwestionowania toczy się przed właściwym sądem.*

4. *Jeżeli wynik postępowania przed sądem danego państwa członkowskiego zależy od rozstrzygnięcia kwestii ubocznej dotyczącej aktów lub związków prawnych zapisanych w dokumencie urzędowym w sprawie spadkowej, sąd ten jest właściwy do rozpatrzenia tej kwestii.*

Artykuł 35

Wykonalność dokumentów urzędowych

1. *Dokument urzędowy, który podlega wykonaniu w państwie członkowskim pochodzenia, uznaje się za wykonalny w innym państwie członkowskim na wniosek każdej zainteresowanej strony zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 33b do 33o.*
- 1a. *Do celów art. 33c ust. 3 lit. b) organ, który sporządził dokument urzędowy, wydaje na wniosek każdej zainteresowanej strony zaświadczenie, wykorzystując formularz, który zostanie sporządzony zgodnie z procedurą doradczą wspomnianą w art. 48 ust. 2.*
2. *Sąd rozpoznający apelację na podstawie art. 33g albo art. 33h odmawia stwierdzenia wykonalności albo je uchyla tylko wtedy, jeżeli wykonanie dokumentu urzędowego byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym (*ordre public*) państwa członkowskiego wykonania.*

Artykuł 35a

Wykonalność ugód sądowych

1. *Ugody sądowe, które podlegają wykonaniu w państwie członkowskim pochodzenia, uznaje się za wykonalne w innym państwie członkowskim na wniosek każdej zainteresowanej strony zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 33b do art. 33o.*
- 1a. *Do celów art. 33c ust. 3 lit. b) sąd, który zatwierdził ugode, lub przed którym została ona zawarta, wydaje na wniosek każdej zainteresowanej strony zaświadczenie, wykorzystując formularz, który zostanie sporządzony zgodnie z procedurą doradczą wspomnianą w art. 48 ust. 2.*
2. *Sąd, do którego wniesiono środek zaskarżenia zgodnie z art. 33g albo art. 33h, odmawia stwierdzenia wykonalności albo je uchyla tylko wtedy, jeżeli wykonanie ugody sądowej jest w sposób oczywisty sprzeczny z porządkiem publicznym (*ordre public*) państwa członkowskiego wykonania.*

Rozdział VI

Europejski certyfikat spadkowy

Artykuł 36

Utworzenie europejskiego certyfikatu spadkowego

1. *Niniejszym rozporządzeniem tworzy się europejski certyfikat spadkowy (zwany dalej „certyfikatem”), który jest wydawany do wykorzystania w innym państwie członkowskim, i który rodzi skutki wymienione w art. 42.*

2. Korzystanie z certyfikatu nie jest obowiązkowe.
- 2a. Certyfikat nie zastępuje *dokumentów wewnętrznych wykorzystywanych do podobnych celów w państwach członkowskich. Jednak certyfikat wydany do wykorzystania w innym państwie członkowskim rodzi także skutki wymienione w art. 42 w państwie członkowskim*, którego organy wydały ten certyfikat zgodnie z niniejszym rozdziałem.

Artykuł 36a
Przeznaczenie certyfikatu

1. *Certyfikat jest przeznaczony do wykorzystywania przez spadkobierców lub zapisobierców mających bezpośrednio prawa w sprawie spadkowej oraz wykonawców testamentów lub zarządców spadku, którzy muszą udowodnić w innym państwie członkowskim, odpowiednio, swój status lub swoje prawa jako spadkobiercy lub zapisobiercy, lub uprawnienia jako wykonawcy testamentów lub zarządcy spadku.*
2. *Certyfikat można wykorzystywać w szczególności do poświadczenia jednej z poniższych konkretnych okoliczności lub większej ich liczby:*
- (a) *statusu lub praw każdego spadkobiercy lub, w zależności od przypadku, każdego zapisobiercy wymienionego w certyfikacie i przypadających im części spadku;*
  - (b) *przyznania spadkobiercy(-om) lub, w zależności od przypadku, zapisobiercy(-m) wyznaczonemu(-ym) w certyfikacie konkretnego składnika majątku lub konkretnych składników majątku stanowiących część spadku;*
  - (c) *uprawnień osoby wymienionej w certyfikacie do wykonania testamentu lub do zarządzania spadkiem.*

Artykuł 37
Właściwość do wydania certyfikatu

█
Certyfikat wydaje się w *państwie członkowskim, którego sądy są właściwe na mocy art. 4, 5c, 6 lub 6a. Organem wydającym jest:*

- (a) *sąd w rozumieniu definicji zawartej w art. 2 ust. 2 lub*
- (b) *inny organ, który na mocy prawa krajowego posiada uprawnienia do rozpoznawania spraw spadkowych.*

Artykuł 38
█ **Wniosek o wydanie świadectwa**

- 1. *Certyfikat wydaje się na wniosek złożony przez którąkolwiek z osób, o których mowa w art. 36a ust. 1 (zwaną dalej „wnioskodawcą”).*

-1a. Aby złożyć wniosek, wnioskodawca może korzystać z formularza, który zostanie sporządzony zgodnie z procedurą doradczą wspomnianą w art. 48 ust. 2.

1. Wniosek zawiera informacje wymienione poniżej, o ile wnioskodawca posiada te informacje i są one niezbędne do umożliwienia organowi wydającemu poświadczenia okoliczności, o poświadczenie których ubiega się wnioskodawca; dołączone do nich będą wszelkie stosowne dokumenty w oryginale lub ich odpisy, które spełniają warunki niezbędne do ustalenia ich autentyczności, nie naruszając art. 40 ust. 1a:

- (a) informacje dotyczące zmarłego: nazwisko (*nazwisko panięskie, jeśli dotyczy*), imię (imiona), płeć, *data i miejsce urodzenia*, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (*w stosownych przypadkach*), adres w *chwili śmierci*, data i miejsce śmierci;**
- (b) informacje dotyczące wnioskodawcy: nazwisko (*nazwisko panięskie, jeśli dotyczy*), imię (imiona), płeć, *data i miejsce urodzenia*, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (*w stosownych przypadkach*), adres i stosunki rodzinne łączące go ze zmarłym, *jeżeli takowe istnieją*;**
- (ba) informacje dotyczące przedstawiciela wnioskodawcy, jeżeli takowy przedstawiciel istnieje: nazwisko (*nazwisko panięskie, jeśli dotyczy*), imię (imiona), adres i funkcja przedstawicielska;**
- (bb) informacje o małżonku lub partnerze zmarłego oraz, jeśli dotyczy, byłym(-ch) małżonku(-ach) lub partnerze(-ach): nazwisko (*nazwisko panięskie, jeśli dotyczy*), imię (imiona), płeć, *data i miejsce urodzenia*, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (*jeśli dotyczy*) oraz adres;**
- (bc) informacje o pozostałych ewentualnych beneficjentach na podstawie rozrządzenia majątku na wypadek śmierci i na mocy działania prawa: nazwisko, imię (imiona) lub nazwa organizacji, numer identyfikacyjny (*jeśli dotyczy*) i adres;**
- (bd) przeznaczenie certyfikatu zgodnie z art. 36a;**
- (be) dane kontaktowe sądu lub innego właściwego organu, który zajmuje się lub zajmował się sprawą spadkową jako taką, w stosownych przypadkach;**
- (c) przesłanki, na których wnioskodawca opiera, w stosownych przypadkach, swoje domniemane prawo do majątku będącego przedmiotem spadku jako beneficjenta lub prawo do wykonania testamentu zmarłego lub prawo do zarządzania spadkiem zmarłego;**
- (ca) informacje o tym, czy zmarły dokonał rozrządzenia majątku na wypadek śmierci; jeżeli nie został dołączony oryginał ani kopia, informacja o miejscu, w którym znajduje się oryginał;**

I

- (e) *informacje o tym, czy zmarły zawarł małżeńską umowę majątkową lub umowę majątkową mającą podobne skutki do umowy małżeńskiej; jeżeli nie został dołączony oryginał ani kopia, informacja o miejscu, w którym znajduje się oryginał;*
- (ea) *informacje o tym, czy którykolwiek z beneficjentów dokonał oświadczenia dotyczącego przyjęcia lub, w stosownym przypadku, odrzucenia spadku;*
- (f) *oświadczenie, w którym stwierdza się, że według najlepszej wiedzy wnioskodawcy wobec okoliczności, które mają być poświadczone, nie toczy się spór;*
- (fa) *wszelkie inne informacje, które wnioskodawca uważa za przydatne do celów wydania certyfikatu.*

Artykuł 40
Rozpatrzenie wniosku

1. *Po otrzymaniu wniosku organ wydający dokonuje weryfikacji dostarczonych informacji i oświadczeń oraz dokumentów i innych materiałów dowodowych dostarczonych przez wnioskodawcę. Organ ten dokonuje niezbędnych do tej weryfikacji ustaleń z urzędu w przypadkach, w których przewiduje to lub zezwala na to jego własne prawo lub zwraca się do wnioskodawcy o przekazanie wszelkich dalszych materiałów dowodowych, które może uznać za niezbędne.*
- 1a. *W przypadku, gdy wnioskodawca nie był w stanie przedłożyć odpisów stosownych dokumentów spełniających warunki niezbędne do ustalenia ich autentyczności, organ wydający może postanowić o zaakceptowaniu innych form dowodów.*
- 1b. *Gdy pozwala na to jego prawo i z zastrzeżeniem warunków w nim zawartych, organ wydający może zażądać, by oświadczenia były składane pod przysięgą lub w drodze oficjalnego oświadczenia zamiast przysięgi.*

- 2a. *Organ wydający podejmuje wszelkie niezbędne kroki, by poinformować beneficjentów o wniosku o wydanie certyfikatu. W razie potrzeby do celów ustalenia elementów, które wymagają poświadczenia wysłuchuje każdą zaangażowaną osobę oraz każdego wykonawcę lub zarządcę i podaje do wiadomości publicznej ogłoszenia mające na celu umożliwienie innym ewentualnym beneficjentom dochodzenie swoich praw.*
3. *Do celów niniejszego artykułu właściwy organ danego państwa członkowskiego przekazuje na wniosek organu wydającego innego państwa członkowskiego informacje zawarte w szczególności w księgach wieczystych, rejestrach stanu cywilnego i w rejestrach zawierających dokumenty i fakty mające znaczenie dla dziedziczenia lub małżeńskiego ustroju majątkowego zmarłego lub ustroju mu odpowiadającego w przypadkach, gdy dany właściwy organ byłby uprawniony na*

mocy prawa krajowego do przekazania takich informacji innemu organowi krajowemu.

Artykuł 40a
Wydanie certyfikatu

1. *Organ wydający niezwłocznie wydaje certyfikat zgodnie z procedurą określoną w niniejszym rozdziale wtedy, gdy okoliczności, które należy poświadczyć, zostały ustalone na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy innego prawa właściwego dla tych konkretnych okoliczności. Organ wykorzystuje formularz, który zostanie sporządzony zgodnie z procedurą doradczą wspomnianą w art. 48 ust. 2. Organ wydający nie wydaje certyfikatu szczególnie w przypadku gdy:*
  - (a) *okoliczności, które mają być poświadczone, są kwestionowane lub*
  - (b) *certyfikat nie byłby zgodny z orzeczeniem dotyczącym tych samych okoliczności.*
2. *Organ wydający podejmuje wszelkie niezbędne kroki, by poinformować beneficjentów o wydaniu certyfikatu.*

Artykuł 41
Treść certyfikatu

2. *Certyfikat zawiera następujące informacje, w zakresie, w jakim są one wymagane do celów jego wydania:*
  - (a) *nazwa i adres organu wydającego;*
  - (aa) *numer referencyjny sprawy;*
  - (ab) *okoliczności, na podstawie których organ wydający uznaje się za właściwy do wydania certyfikatu ;*
  - (ac) *data wydania;*
  - (ad) *informacje dotyczące wnioskodawcy: nazwisko (nazwisko panieńskie, jeśli dotyczy), imię (imiona), płeć, data i miejsce urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (w stosownych przypadkach), adres i stosunki rodzinne łączące go ze zmarłym, jeżeli takowe istnieją;*
  - b) *informacje dotyczące zmarłego: nazwisko (nazwisko panieńskie, jeśli dotyczy), imię (imiona), płeć, data i miejsce urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (w stosownych przypadkach), adres w chwili śmierci, data i miejsce śmierci;*

- (ba) *informacje dotyczące beneficjentów: nazwisko (nazwisko panieńskie, jeśli dotyczy), imię (imiona) i numer identyfikacyjny (w stosownych przypadkach);*
  - (c) *informacje dotyczące małżeńskiej umowy majątkowej zawartej przez zmarłego lub, w stosownych przypadkach, umowy zawartej przez zmarłego w ramach stosunku, który zgodnie z prawem dla niego właściwym, ma podobne skutki jak małżeństwo, oraz informacje o małżeńskim ustroju majątkowym lub ustroju majątkowym mu równoważnym;*
  - (d) prawo właściwe dla dziedziczenia ■ oraz okoliczności, *na podstawie których* to prawo zostało wskazane;
  - (e) *informacje o tym, czy spadek jest ustawowy czy testamentowy na mocy rozrządzenia majątku na wypadek śmierci, w tym informacje dotyczące okoliczności ■ powodujących powstanie praw lub uprawnień spadkobierców, zapisobierców, wykonawców testamentów lub zarządców spadku;*
-
- (g) w stosownych przypadkach informacja o rodzaju przyjęcia *lub odrzucenia* spadku przez każdego z *beneficjentów*;
  - (h) ■ udział przypadający każdemu *ze spadkobierców* oraz, w stosownych przypadkach, wykaz praw *lub składników majątku* przypadających każdemu ze spadkobierców;
  - (i) wykaz praw *lub składników majątku* przypadających *każdemu zapisobiercy*;
  - (j) ograniczenia praw spadkobiercy(-ów) *oraz, w stosownych przypadkach, zapisobiercy(-ów)* na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy *rozrządzenia majątku na wypadek śmierci*;
  - (k) *uprawnienia wykonawcy testamentu lub zarządcy spadku oraz ograniczenia tych uprawnień* na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia *lub na mocy rozrządzenia majątku na wypadek śmierci*.

Artykuł 42
Skutki ■ certyfikatu ■

1. *Certyfikat rodzi skutki* we wszystkich państwach członkowskich *bez wymogu stosowania szczególnej procedury*.
2. *Zakłada się, że certyfikat dokładnie przedstawia okoliczności, które ustalono na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy innego prawa właściwego dla konkretnych okoliczności*. Uważa się, że osoba *wymieniona* w certyfikacie jako spadkobierca, zapisobierca, wykonawca testamentu lub zarządca *spadku posiada status wymieniony w certyfikacie lub posiada prawa lub uprawnienia* określone w

certyfikacie *bez żadnych innych warunków ani ograniczeń przypisanych do tych praw lub uprawnień poza wymienionymi w certyfikacie.*

3. *Uważa się, że każda osoba, która działając na podstawie informacji poświadczonych w certyfikacie dokona płatności, lub która przekaże przedmioty osobie wskazanej w certyfikacie jako osoba uprawniona do przyjęcia płatności lub przedmiotów na podstawie certyfikatu, przeprowadziła transakcję z osobą uprawnioną do przyjęcia płatności lub przedmiotów, chyba że osoba ta wie, że treść certyfikatu nie jest zgodna z prawdą lub jest nieświadoma tej niezgodności z powodu rażącego zaniedbania.*
4. *W przypadku gdy osoba wymieniona w certyfikacie jako osoba uprawniona do dysponowania majątkiem będącym przedmiotem spadku czyni to na korzyść innej osoby, uważa się, że osoba ta, o ile działa ona na podstawie informacji poświadczonych w certyfikacie, zawarła transakcję z osobą uprawnioną do dysponowania przedmiotowym majątkiem, chyba że wie ona, że treść certyfikatu jest niezgodna z prawdą lub nie jest świadoma tej niezgodności z powodu rażącego zaniedbania.*
5. *Certyfikat stanowi ważną podstawę dokonania wpisu majątku będącego przedmiotem spadku do odnośnego rejestru danego państwa członkowskiego nie naruszając art. 1 ust. 3 lit. j) i ja).*

Artykuł 42a

Poświadczone odpisy certyfikatu

1. *Organ wydający przechowuje oryginał certyfikatu i wydaje poświadczony odpis lub odpisy wnioskodawcy i każdemu, kto wykaże uzasadniony interes.*
  - 1a. *Do celów art. 43 ust. 3 i art. 44a ust. 2 organ wydający prowadzi wykaz osób, którym zostały wydane poświadczone odpisy zgodnie z ust. 1.*
2. *Wydane poświadczone odpisy mają ważność przez ograniczony okres sześciu miesięcy który to okres ma być wskazany w poświadczonym odpisie przez opatrzenie go datą ważności. W wyjątkowych przypadkach, należycie uzasadnionych, organ wydający może, w drodze odstępstwa, przedłużyć okres ważności. Po upływie tego terminu osoba posiadająca poświadczony odpis musi wystąpić z wnioskiem do organu wydającego o przedłużenie okresu ważności poświadczonego odpisu lub o nowy poświadczony odpis, by móc powoływać się na treść certyfikatu do celów wskazanych w art. 36a.*

Artykuł 43

Sprostowanie, zmiana lub wycofanie certyfikatu

1. *Na wniosek każdej osoby wykazującej uzasadniony interes lub z urzędu organ wydający sprostowuje certyfikat w przypadku wystąpienia błędu redakcyjnego.*
2. *Na wniosek osoby wykazującej uzasadniony interes lub, gdy jest to możliwe na mocy prawa krajowego, z urzędu, organ wydający dokonuje zmiany certyfikatu lub go*

wycofuje w przypadku gdy ustalono, że certyfikat lub jego poszczególne części są niezgodne z prawdą.

3. *Organ wydający bezzwłocznie informuje wszystkie osoby, którym zgodnie z art. 42a ust. 1 wydano poświadczony odpisy oryginalnego certyfikatu, o każdym sprostowaniu, zmianie lub wycofaniu.*

Artykuł 44 Procedury odwoławcze

1. *Każda osoba uprawniona do wystąpienia o certyfikat może zakwestionować decyzje podjęte przez organ wydający zgodnie z art. 40a.*

Każda osoba wykazująca uzasadniony interes może zakwestionować decyzje podjęte przez organ wydający zgodnie z art. 43 i art. 44a ust. 1 lit. a).

Sprawę dotyczącą kwestionowania można złożyć przed organem sądowym w państwie członkowskim organu wydającego zgodnie z prawem tego państwa.

2. *Jeżeli w wyniku kwestionowania, o którym mowa w ust. 1, zostanie ustalone, że wydany certyfikat jest niezgodny z prawdą, właściwy organ sądowy dokonuje sprostowania, zmienia lub wycofuje certyfikat lub dopilnowuje, by organ wydający sprostował, zmienił lub wycofał certyfikat.*

Jeżeli w wyniku kwestionowania, o którym mowa w ust. 1, zostanie ustalone, że odmowa wydania certyfikatu jest nieuzasadniona, właściwy organ sądowy wydaje certyfikat lub dopilnowuje, by organ wydający ponownie zbadał sprawę i podjął nową decyzję.

Artykuł 44a Zawieszenie skutków certyfikatu

1. *Skutki certyfikatu mogą być zawieszane przez:*

(a) *organ wydający na wniosek każdej osoby wykazującej uzasadnione zainteresowanie, do czasu zmiany lub wycofania certyfikatu zgodnie z art. 43 lub*

(b) *organ sądowy na wniosek każdej osoby uprawnionej do zakwestionowania decyzji podjętej przez organ wydający zgodnie z art. 44, do czasu zakwestionowania certyfikatu.*

2. *Organ wydający lub, w zależności od przypadku, organ sądowy bezzwłocznie informuje wszystkie osoby, którym wydano poświadczony odpisy certyfikatu zgodnie z art. 42a ust. 1, o każdym zawieszeniu skutków certyfikatu.*

Podczas zawieszenia skutków certyfikatu nie można wydawać kolejnych poświadczonych odpisów certyfikatu.

Rozdział VII

Przepisy ogólne i końcowe

Artykuł 44b

Legalizacja i inne podobne formalności

W kontekście niniejszego rozporządzenia nie jest wymagana legalizacja ani inne podobne formalności w stosunku do dokumentów wydanych w którymkolwiek państwie członkowskim.

Artykuł 45

Stosunek do istniejących konwencji międzynarodowych

1. Niniejsze rozporządzenie nie stanowi przeszkody dla stosowania konwencji *międzynarodowych*, których stroną, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest jedno lub kilka państw członkowskich, a które *dotyczą spraw* objętych przepisami niniejszego rozporządzenia ■ .

W szczególności państwa członkowskie będące umawiającymi się stronami konwencji haskiej z dnia 5 października 1961 r. dotyczącej kolizji prawa w przedmiocie formy rozrządzeń testamentowych nadal stosują postanowienia tej konwencji zamiast artykułu 19d niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do formalnej ważności testamentów i testamentów wspólnych.

2. Niezależnie od ust. 1 niniejsze rozporządzenie ma – *w stosunkach pomiędzy państwami członkowskimi* – pierwszeństwo ■ przed konwencjami zawartymi wyłącznie pomiędzy dwoma lub więcej państwami członkowskimi, w zakresie, w jakim konwencje te dotyczą kwestii uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.
- 2a. *Niniejsze rozporządzenie nie wyłącza stosowania Konwencji z dnia 19 listopada 1934 r. między Danią, Finlandią, Islandią, Norwegią i Szwecją obejmującej przepisy prawa prywatnego międzynarodowego dotyczące dziedziczenia, testamentów i zarządzania spadkiem, zmienionej porozumieniem międzyrządowym między tymi państwami z [data] 2012 r. przez państwa członkowskie będące jej stronami, o ile konwencja ta przewiduje:*
  - (a) *przepisy dotyczące proceduralnych aspektów zarządzania spadkiem określonych w konwencji oraz udzielanie w związku z tym pomocy przez organy państw umawiających się stron konwencji; oraz*
  - (b) *uproszczone i szybsze procedury uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach spadkowych.*

Artykuł 45a

Związek z rozporządzeniem (WE) nr 1346/2000

Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez wpływu na stosowanie rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego¹.

Artykuł 46
Informacje udostępniane publicznie

*Z myślą o podawaniu informacji do wiadomości publicznej w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych państwa członkowskie przekazują Komisji krótkie podsumowanie krajowego ustawodawstwa i procedur dotyczących **dziedziczenia**, w tym informacje o rodzaju organów mających kompetencje w sprawach spadkowych i informacje o rodzaju organów właściwych do przyjmowania oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zapisu lub zastrzeżonej części spadku zgodnie z art. 8.*

Państwa członkowskie zapewniają także arkusze informacyjne zawierające wykaz wszystkich dokumentów lub informacji zazwyczaj wymaganych do celów rejestracji nieruchomości znajdujących się na ich terytorium.

Państwa członkowskie *dokonyją stałej aktualizacji tych informacji.*

Artykuł 46a

Informacje na temat danych kontaktowych i procedur

1. Do dnia [...]² państwa członkowskie przekazują Komisji:

- (a) informacje o nazwach i danych kontaktowych sądów lub organów właściwych w zakresie rozpatrywania wniosków o stwierdzenie wykonalności orzeczeń zgodnie z art. 33b ust. 1 oraz w zakresie rozpatrywania środków zaskarżenia od decyzji wydanych w sprawie takich wniosków zgodnie z art. 33g ust. 2;*
- (b) informacje o procedurach odwoławczych, o których mowa w art. 33h;*
- (c) odpowiednie informacje o organach właściwych do wydania certyfikatu zgodnie z art. 37; oraz*
- (d) Informacje o procedurach odwoławczych, o których mowa w art. 44.*

Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje o wszelkich późniejszych zmianach tych informacji.

2. Komisja ogłasza informacje przekazane zgodnie z ust. 1 w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej z wyjątkiem adresów i innych danych kontaktowych sądów i organów, o których mowa w lit. a).

---

¹ Dz.U. L 160 z 30.6.2000, s. 1.

² Dz.U.: 9 miesięcy przed datą rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia.

3. *Komisja publikuje w każdej stosownej formie informacje przekazane jej zgodnie z ust. 1, w szczególności przy wykorzystaniu europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych.*

Artykuł 47

Sporządzanie wykazu, o którym mowa w art. 2 ust. 2 i późniejsze zmiany wprowadzane do tego wykazu

1. *Na podstawie powiadomień od państw członkowskich Komisja sporządza wykaz organów i przedstawicieli zawodów prawniczych, o których mowa w art. 2 ust.2.*
2. *Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich późniejszych zmianach tego wykazu. Komisja odpowiednio zmienia ten wykaz.*
3. *Komisja publikuje wykaz i wszelkie dalsze zmiany do tego wykazu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.*
4. *Komisja podaje wszystkie informacje przekazane zgodnie z ust. 1 i 2 do wiadomości publicznej za pomocą wszelkich właściwych środków, zwłaszcza za pośrednictwem europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych.*

Artykuł 47a

Sporządzanie zaświadczeń i formularzy, o których mowa w art. 33-2, 34, 35, 35a, 38 i 40a i wprowadzanie do nich późniejszych zmian

Komisja przyjmuje akty wykonawcze służące sporządzaniu zmian do zaświadczeń i formularzy, o których mowa w art. 33-2, 34, 35, 35a, 38 i 40a i wprowadzaniu do nich późniejszych zmian. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 48 ust. 2.

Artykuł 48

Procedura komitetowa

1. *Komisję wspomaga komitet. **Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.***
2. *W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.*

Artykuł 49

Przeгляд

Do dnia [...] ¹ Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszego rozporządzenia, w tym ocenę wszelkich problemów praktycznych napotkanych w związku z

---

¹ *Dz.U.: 10 lat od daty rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia.*

równoległymi pozasądowymi rozstrzygnięciami spraw spadkowych w różnych państwach członkowskich lub w związku z rozstrzygnięciem pozasądowym w jednym państwie członkowskim dokonywanym równocześnie z rozstrzygnięciem przed organem sądowym w innym państwie członkowskim. Do sprawozdania dołącza się w stosownych przypadkach wnioski dotyczące zmian.

Artykuł 50
Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dziedziczenia po osobach zmarłych *w dniu lub* po dacie rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia.
2. W sytuacji, w której zmarły przed datą rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia dokonał wyboru prawa właściwego dla dziedziczenia, wybór **jest** ■ ważny, o ile spełnia warunki określone w *rozdziale III lub o ile był on ważny w ramach stosowania przepisów prawa prywatnego międzynarodowego obowiązujących w chwili dokonania wyboru w państwie, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu lub w którymkolwiek z państw, którego obywatelstwo posiadał.*
- 2a. *Rozrządzenie majątku na wypadek śmierci dokonane przed datą stosowania niniejszego rozporządzenia jest dopuszczalne i ważne materialnie oraz formalnie, o ile spełnia warunki określone w rozdziale III lub jeżeli było ono dopuszczalne i ważne materialnie oraz formalnie w ramach stosowania przepisów prawa prywatnego międzynarodowego obowiązujących w chwili dokonania rozrządzenia w państwie, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu lub w którymkolwiek z państw, którego obywatelstwo posiadał lub w państwie członkowskim organu prowadzącego postępowanie spadkowe.*
- 2b. *Jeżeli rozrządzenie majątku na wypadek śmierci zostało dokonane przed datą stosowania niniejszego rozporządzenia na mocy prawa, które zmarły mógł wybrać zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, prawo to uważa się za wybrane jako prawo właściwe dla dziedziczenia.*

Artykuł 51
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Obowiązuje ono od dnia [...] ¹ z wyjątkiem art. 46 i 46a, które obowiązują od dnia [...] ² oraz art. 47, 47a i 48, które obowiązują od dnia [...] ³.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich zgodnie z *traktatami*.

---

¹ Dz.U.: 36 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

² Dz.U.: 9 miesięcy przed datą rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia.

³ Dz.U.: Dzień następujący po dacie przyjęcia niniejszego rozporządzenia.

Sporządzono w

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący

UZASADNIENIE

I. Wprowadzenie

Rozwiązanie europejskie opiera się na jednolitych łącznikach dla właściwości sądowej i prawa właściwego. Zgodnie z wnioskiem Komisji w obu przypadkach rozstrzygające jest miejsce zwykłego pobytu. Jednak nie da się odrzucić prawa spadkodawcy do wyboru swojego prawa ojczystego jako prawa właściwego w połączeniu z możliwością przekazania sprawy sądowi państwa ojczystego.

Wniosek należy oceniać w świetle kombinacji tych elementów.

Każde rozwiązanie ma swoje mocne i słabe strony. Zawsze da się opisać przypadki, w których wynik nie jest w pełni zadowalający. Wiąże się to z naturą rzeczy, skomplikowaniem materii, różnorodnością okoliczności życiowych oraz konfliktami celowościowymi w różnych ocenach. Należy dokonać oceny w ogólnym wymiarze.

Z tego względu należy zgodzić się z podstawowymi rozwiązaniami zawartymi we wniosku Komisji. Odpowiadają one również w istotnym zakresie stanowisku Parlamentu Europejskiego w sprawie zielonej księgi¹. Wniosek stwarza pewność prawną, jest stosunkowo jasny i prosty oraz zrozumiały także dla zwykłego obywatela w odniesieniu do najważniejszych zagadnień. Unika on rozdzielania masy spadkowej. Dzięki łącznikowi zwykłego miejsca pobytu sąd właściwy będzie mógł z reguły stosować swoje własne prawo, także w odniesieniu do obywateli państw trzecich. W większości przypadków w miejscu zwykłego pobytu zmarłego będzie się znajdował ośrodek jego interesów.

W razie wyboru prawa można zagwarantować symetrię dzięki przekazaniu do sądu państwa ojczystego.

Nowe prawo o wyborze wzmacnia autonomię obywateli. Poprzez ograniczenie do obywatelstwa zapewnia się jednocześnie funkcję regulacyjną prawa spadkowego i ochronę członków rodziny, a jednocześnie w możliwie największym stopniu zapobiega się omijaniu prawa i nadużyciom. Obywatelstwo jest pewnym kryterium łącznikowym.

Na tej podstawie można oprzeć uznawanie i wykonywanie orzeczeń.

We wniosku wprowadzono dodatkowo europejski certyfikat spadkowy. Nie chodzi przy tym o ostateczne, prawomocne orzeczenie w sprawie dziedziczenia, ale o poświadczenie dziedziczenia. Służy ono w obrocie transgranicznym jako dowód wpisu do rejestru i ma na celu ochronę nabywcy składnika masy spadkowej działającego w dobrej wierze. W ten sposób istotnie usprawnia się transgraniczny obrót prawny i gospodarczy w sprawach spadkowych.

---

¹ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z zaleceniami dla Komisji w sprawie dziedziczenia i testamentów (Dz.U. C 314 E z 21.12.2006, s. 342).

Podsumowując,

dla obywateli mających miejsce zwykłego pobytu w swoim państwie ojczystym nic się nie zmienia, jeżeli w tym państwie znajduje się ich cały majątek. Jeżeli obywatele ci posiadają majątek, w szczególności nieruchomości, poza swoim państwem ojczystym, podlega on jednolicie i w braku szczególnych postanowień w testamencie prawu państwa ojczystego.

Jeżeli obywatele mają lub chcą mieć miejsce zwykłego pobytu poza swoim państwem ojczystym, mogą wybrać swoje prawo ojczyste. Jest to decydująca poprawa.

Także doradcy w sprawach spadkowych uzyskują pewną podstawę.

Sądy i inne właściwe organy z reguły będą mogły stosować swoje własne prawo.

Znacznie ułatwia się rozstrzyganie transgranicznych spraw spadkowych.

Obywatele, którzy mieli miejsce zwykłego pobytu poza swoim państwem ojczystym i nie dokonali wyboru prawa, w razie śmierci będą w przyszłości podlegali prawu spadkowemu państwa pobytu. Jest to nowość w odniesieniu do wszystkich państw członkowskich. Dla wyjaśnienia wątpliwości należy zauważyć, że taka sytuacja prawna zachodzi już obecnie w wielu przypadkach, czego obywatele nie są świadomi.

Kampanie informacyjne mogą wyjść naprzeciw tym wątpliwościom. Każde podejście ma swoje mocne i słabe strony, nie da się jednocześnie uwzględnić wszystkich celów. Sprawozdawca uważa, że obecna sytuacja prawna oraz każde inne podejście sprawiają znacznie więcej problemów i z tego względu zaproponowana koncepcja zasługuje na uznanie.

Rozporządzenie nie jest w stanie rozwiązać wszystkich problemów i nie powinno regulować każdej szczegółowej kwestii, jednak w dużym stopniu poprawi obecną sytuację prawną. Obywatele otrzymują jasną i pewną podstawę kształtowania swojego spadku. Lepiej mogą korzystać ze swoich praw na rynku wewnętrznym. Właśnie w dziedzinie prawa spadkowego głównymi elementami są: jasność prawa i pewność prawa. Rozporządzenie wzmacnia te elementy prawne, przynosi korzyść obywatelom i stwarza dużą europejską wartość dodaną.

Gwoli jasności należy zauważyć, co następuje:

- (1) prawo właściwe nie ma wpływu na prawo właściwe dla podatku spadkowego;
- (2) rozporządzenie zawiera uregulowania tylko z zakresu międzynarodowego prawa prywatnego; materialne prawo spadkowe nie ulega zmianie;
- (3) Wielka Brytania i Irlandia skorzystały z przysługującego im prawa opting-out.

Podstawę prawną niniejszego wniosku dotyczącego rozporządzenia stanowi art. 81 TFUE.

II. Zagadnienia szczegółowe

Mimo zgody na podstawowe rozwiązania wniosku pozostają poważne problemy i konieczne są jeszcze poprawki i uzupełnienia. Niektóre z nich należy tu przytoczyć.

Miejsce zwykłego pobytu

Miejsce zwykłego pobytu jest kluczowym pojęciem rozporządzenia. Słusznie więc zasługuje na szczególną uwagę i wymaga jak najjaśniejszej definicji. Definicja zawierająca wiążące warunki lub terminy nie uwzględnia różnorodności sytuacji życiowych. Jej brzmienie nie stanie się w ten sposób pewniejsze, ale ewentualnie rozwleklesze. W razie zgonu należy jak najszybciej wiedzieć, który sąd jest właściwy. W danym przypadku sąd ten powinien ustalić miejsce zwykłego pobytu oraz swoją właściwość na podstawie ogólnych kryteriów, jak opisano to w punkcie preambuły. Poza tym należy zauważyć, że niewiele krajowych porządków prawnych zawiera ustawową definicję tego pojęcia; także europejskie rozporządzenie o zobowiązaniach alimentacyjnych ani wiele umów międzynarodowych nie zawierają takiej definicji.

Wybór prawa

Centralnym elementem wniosku jest wybór prawa, który jest nowością dla wielu obywateli i państw. Z uwagi na *favor testamenti* należy podać różne wyjaśnienia i uzupełnienia.

Rozgraniczenie z prawem rzeczowym i formalnym państw członkowskich

Rozporządzenie ma uregulować jedynie międzynarodowe prawo prywatne państw członkowskich, a nie ich materialne prawo spadkowe czy pozostałe przepisy prawa materialnego lub formalnego. Jednakowoż pojawiają się niewielkie interferencje i częściowe pokrywanie zakresów. Przyczyną jest odmienność koncepcji prawa spadkowego, prawa rzeczowego i postępowań spadkowych w państwach członkowskich.

Sprawozdawca proponuje, żeby prawo materialne i formalne państw członkowskich pozostało jak najbardziej nienaruszone. Dla spadkobierców może się to wiązać z dodatkowym obciążeniem administracyjnym (por. art. 21). Z tego względu sprawozdawca zgłasza na wszelki wypadek drugą propozycję, jego zdaniem zawierającą minimalne elementy, które należy przewidzieć, żeby nie naruszyć krajowych przepisów materialnych i formalnych.

Umowy dziedziczenia

W prawie międzynarodowym prywatnym umowy dziedziczenia są szczególnym problemem, gdyż w niektórych państwach nie są znane, a niekiedy nawet się je odrzuca. Powinno być jasne, że prawo właściwe dla dziedziczenia, a wraz z nim prawo właściwe dla rezerwy spadkowej ustala się w rozporządzeniu oddzielnie dla każdej strony umowy dziedziczenia.

Te zmiany mogą również wychodzić naprzeciw państwom członkowskim, w których nie są znane umowy dziedziczenia.

Klauzula porządku publicznego

Klauzula porządku publicznego jest uznaną zasadą prawa międzynarodowego publicznego. W obliczu wspólnych przekonań i wartości prawnych nie powinna już znajdować zastosowania w stosunkach między państwami członkowskimi.

Zastrzeżenia, że stwarza się nową możliwość uchylania się od prawa o rezerwie spadkowej, są bezpodstawne. Niemal wszystkie państwa członkowskie przewidują prawo do rezerwy spadkowej, chociaż w różnej formie. Jeżeli zmarły wybrał prawo swojego państwa ojczystego, nie ma podstaw do zgłaszania zastrzeżeń o omijaniu prawa. Można byłoby się tego obawiać w przypadku powiązania wyboru prawa z miejscem zwykłego pobytu. Zgodnie z rozpatrywanym wnioskiem nie wystarczy, żeby obywatel obrał miejsce zwykłego pobytu w

innym państwie członkowskim, lecz musi tam mieć swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci (niekoniecznie tam umrzeć). Wydaje się przesadne założenie, że w tych warunkach większa liczba ludzi zmieni swoje miejsce zamieszkania z zamiarem zachowania go aż do śmierci. Obywatele, którzy za wszelką cenę będą chcieli uniknąć takich uregulowań, znajdą taką możliwość także w obecnie obowiązującym prawie.

Uznawanie dokumentów urzędowych

Sprawozdawca zgadza się z uznawaniem dokumentów urzędowych w celu ich swobodnego przepływu i „uznawania” ich prawdziwości i formalnej mocy dowodowej. Pojęcie „uznawania” może jednak prowadzić do nieporozumień – nie tylko w niemieckiej wersji językowej – gdyż nie jest samo w sobie jednoznaczne, lecz musi podlegać wykładni w poszczególnych przypadkach.

Europejski certyfikat spadkowy

Europejski certyfikat spadkowy należy ograniczyć do przypadków transgranicznych. Dla jego wydania powinien być właściwy każdy organ – sąd, urząd, notariusz lub inne organy – zajmujący się spadkami. Organy te powinno wyznaczać państwo członkowskie, którego właściwość stwierdzono na podstawie rozdziału II.

PROCEDURA

Tytuł	Jurysdykcja, prawo właściwe, uznawanie i wykonywanie orzeczeń sądowych i dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie utworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego			
Odsyłacze	COM(2009)0154 – C7-0236/2009 – 2009/0157(COD)			
Data przedstawienia w PE	14.10.2009			
Komisja przedmiotowo właściwa Data ogłoszenia na posiedzeniu	JURI 22.10.2009			
Komisja(e) wyznaczona(e) do wydania opinii Data ogłoszenia na posiedzeniu	LIBE 22.10.2009			
Opinia niewydana Data decyzji	LIBE 10.5.2010			
Sprawozdawca(y) Data powołania	Kurt Lechner 9.11.2009			
Rozpatrzenie w komisji	2.12.2009	28.1.2010	22.3.2010	29.4.2010
	1.12.2010	21.3.2011	20.6.2011	11.7.2011
Data przyjęcia	1.3.2012			
Wynik głosowania końcowego	+: -: 0:	21 0 2		
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Raffaele Baldassarre, Luigi Berlinguer, Sebastian Valentin Bodu, Françoise Castex, Christian Engström, Marielle Gallo, Giuseppe Gargani, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Sajjad Karim, Klaus-Heiner Lehne, Antonio Masip Hidalgo, Jiří Maštálka, Alajos Mészáros, Bernhard Rapkay, Evelyn Regner, Alexandra Thein, Rainer Wieland, Cecilia Wikström, Tadeusz Zwiefka			
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Piotr Borys, Cristian Silviu Buşoi, Kurt Lechner, Eva Lichtenberger, Angelika Niebler, Dagmar Roth-Behrendt			
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Oreste Rossi, Jacek Włosowicz			
Data złożenia	6.3.2012			